

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA
SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO
ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE
5. OKTOBRA 1934 USTANOVILO KOMU-
NISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLO-
VENSKEGA POROČEVALCA«, KIGA JE
LETA 1941 USTANOVILO OSVOBODIL-
NAFRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik Janez Vipotnik Odgovorni urednik Ivan Sinkovec

LJUBLJANA, sobota, 8. aprila 1961 - Leto III., štev. 96

TISKOVNA KONFERENCA V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Ugotavljamo stalno sovražno politiko LR Albanije do jugoslovanskih narodov

Jugoslovanska vlada je izdala »Belo knjigo« o jugoslovansko-albanskih odnosih - Posebna izjava jugoslovanske vlade - Sovražno pisanje češkoslovaškega tiska o Jugoslaviji - Protijugoslovanska kampanja je po tonu dosegla raven izza časa Informbiroja

BEOGRAD, 7. apr. (Tanjug). Na današnji redni tiskovni konferenci, ki ji je prisostvovalo veliko število domačih in tujih novinarjev, sta bili v središču pozornosti izjava vlade FLRJ o nemiroljubni politiki vlade LR Albanije do Jugoslavije in »Bela knjiga«, ki jo je jugoslovanska vlada objavila v zvezi s takšno politiko albanske vlade. Na tiskovni konferenci so novinarjem razdelili izjavo vlade FLRJ in »Belo knjigo«.

Predstavniki državnega sekretariata za zunanje zadeve Drago Kunc je prebral novinarjem izjavo jugoslovanske vlade, potem pa je odgovarjal na vrsto vprašanj.

Na vprašanje, kakšni so vzroki sovražne politike vlade LR Albanije do Jugoslavije, je Kunc odgovoril, da ni nobena skrivnost, da je takšno politiko albanske vlade vrsto let navdihoval in podpiral Stalin in da jo še danes podpirajo podobni krogi v raznih državah. »Za nas je važno,« je dejal Kunc, »da smo prisiljeni ugotoviti, da je sistematična sovražna politika vlade LR Albanije do FLRJ dejstvo.«

Kunc je poudaril, da je zunanja politika vsake države tudi izraz njene notranje politike in notranjega položaja. Na vprašanje, ali bodo uveljavljeni kakšni ukrepi, da bi izenačili število uslužbencev albanskega poslatništva v Beogradu s številom uslužbencev

jugoslovanskega poslatništva v Tirani, je Kunc odgovoril, da je zdaj, potem ko je bilo opovedano gostoljubje tretjemu sekretarju albanskega poslatništva Uličniku, število diplomatskih uslužbencev obeh poslatništev enako. Obveščevalna dejavnost tretjega sekretarja albanskega poslatništva Uličnika je bila dokazana na javnem sodnem procesu proti pripadnikom albanske obveščevalne službe v Ohridu.

Na vprašanje, ki se je nanašalo na sporočilo z nedavnega zasedanja držav - članic Varšavskega pakta, je Kunc odgovoril, da zasluži pozornost tisti del sporočila, ki govori o koeksistenci in poudarja potrebo, da bi urejali mednarodna vprašanja s pogajanjem.

»Takšne težnje bodo tudi v prihodnje, tako kot doslej, del naše podpore,« je dejal Kunc.

Kunc so vprašali, kako ocenjuje pisanje češkoslovaškega tiska o Jugoslaviji v zadnjem času.

Kunc je citiral liste »Prace«, »Obrana Lidu«, »Slovaški pregled«, »Folozofska revija«, ki

so objavili vrsto člankov, v katerih brezobzirno napačno prikazujejo in napadajo jugoslovansko notranjo in zunanjo politiko. Vse to delajo pod krinko tako imenovanega ideološkega boja.

Kakšen je videti ta »ideološki boj« češkoslovaškega tiska proti Jugoslaviji, je Kunc ilustriral s tem, da je navedel »filozofski argument« iz omenjene »Filozofske revije«. Ta revija piše, da »dobri stric Sam brezplačno deli darila jugoslovanskim šolam, hrani 2

milijona jugoslovanskih otrok, to pa morajo jugoslovanski revizionisti seveda odslužiti, kajti ne pravijo zaman »kdo ti kruh reže, te nase priveže« in temu podobno.

»Zares zelo globoka ideološka razprava, ki zelo lepo priča o filozofski ostroumnosti njenih avtorjev,« je rekel Kunc.

Pripomnil je, da se takšna protijugoslovanska kampanja in izrazi, ki jih v njej čedalje bolj uporabljajo, ne razlikujejo veliko od kampanje po letu 1948 in od kampanje, ki jo uprizarja Kitajska in Albanija. »Odvce je komentirati, kdo in zakaj zastruje odnose z Jugoslavijo,« je pristavil Kunc.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Danes začetek štafete mladosti

TITOVO UŽICE, 7. aprila. (Tanjug). Izpraznjeni muzeja NOV v Titovem Užicu krene jutri letošnja štafeta mladosti, s katero bodo narodi in mladina Jugoslavije čestitali predsedniku republike Titu k 69. rojstnemu dnevu. Ker praznujemo letos 20-letnico revolucije, poide štafeta na svoji poti do Beograda, dolgi 7.000 km, skozi mnoge kraje, vezane na zgodovino NOV.

Koča Popović odpotova iz New Yorka

New York, 7. apr. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je danes dopolne odpotoval z letalom iz New Yorka, kjer se je mudil nekaj manj kot mesec dni. Koča Popović je vodil jugoslovansko delegacijo na drugem delu 15. zasedanja Generalne skupščine OZN. Bil je tudi v Ottawi, kjer se je na povabilo kanadske vlade mudil dva dni na uradnem obisku.

Izjava vlade FLR Jugoslavije ob objavi »Bele knjige«

BEOGRAD, 7. apr. (Tanjug). Spricho politike, ki jo vlada LR Albanije izvaja že vrsto let, je bila jugoslovanska vlada, ki je v skrbih za prihodnost jugoslovansko-albanskih odnosov, prisiljena objaviti »Belo knjigo« o sovražni politiki albanske vlade do FLRJ.

Vlada LR Albanije se v svoji politiki do Jugoslavije ne drži osnovnih načel ustanovne listine OZN o odnosih med državami, načel, ki jih je vsaka vlada, zavezujoča se odgovornosti pred mednarodno skupnostjo, dolžna upoštevati. Zato želi jugoslovanska vlada z

objavo »Bele knjige« opozoriti vlade držav - članic OZN, OZN samo kot tudi svetovno javnost na to, da so jugoslovansko-albanski odnosi skrajno nezadovoljivi, kar je posledica protijugoslovanske politike albanske vlade, kot tudi na nenehne napore, ki jih

je jugoslovanska vlada brezuspešno prispevala z namenom, da bi se medsebojni odnosi normalizirali.

Nemiroljubna politika albanske vlade prihaja do izražaja v izjavah najvišjih predstavnikov vlade in političnih voditeljev kot tudi v vsakdanji politični in propagandni dejavnosti proti Jugoslaviji, v vmešavanju v notranje zadeve, v organiziranju razpredene obveščevalne in subverzivne dejavnosti proti nacionalni suverenosti in državni integriteti Jugoslavije, v otežkočanju vseh oblik dvostranskega sodelovanja, v poskusih, da bi kailili odnose med Jugoslavijo in drugimi državami, v onemogočanju normalnega dela jugoslovanskega diplomatskega predstavništva v Tirani, v preganjanju jugoslovanskih državljanov, nastanjenih v Albaniji, in v raznih drugih podobnih dejanjih kot

(Nadaljevanje na 4. strani)

VERE

Napoved za soboto: Se nadalje suho in precej toplo z rahlo oblačnostjo. Pozneje se bo oblačnost predvsem v severni Sloveniji prednoči med 3 in 7. v Primorju 12, najvišje dnevne mraz 18 in 24 stopinjami Celzija.

DOKUMENTI O ALBANSKI GONJI PROTI JUGOSLAVIJI

V 12 letih - 675 diverzantov

BEOGRAD, 7. aprila (Tanjug). Vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije je objavila »Belo knjigo« o nemiroljubni politiki vlade LR Albanije do Jugoslavije. Knjiga vsebuje uradne in druge dokumente o jugoslovansko-albanskih odnosih v obdobju od 1948 do 1961. Beli knjigi je priložen izbor arhivskega gradiva o odnosih med narodnoosvobodilnim gibanjem Jugoslavije in narodnoosvobodilnim gibanjem Albanije med drugo svetovno vojno, kakor tudi o sodelovanju FLR Jugoslavije in LR Albanije do leta 1948. Dokumenti so opremljeni z uvodom in tekstom.

V uvodu knjige je poudarjeno, da ima vlada FLRJ že dobrih deset let opravka s politiko sovraštva, ki jo vlada LR Albanije izvaja na vseh področjih do FLRJ Jugoslavije. Jugoslovanska vlada je zato prisiljena objaviti »Belo knjigo«, ki vsebuje dokumente o takšni politiki vlade LR Albanije in o nenehnih naporih, ki jih je prispevala jugoslovanska vlada po letu 1948, da bi normalizirala medsebojne odnose.

V knjigi je poudarjeno, da se odnosi med obema državama spricho politike vlade LR Albanije čedalje bolj razvijajo v smeri skrajne zaostitve. Posebno zaskrbljenost vzbuja IV. kongres Partije dela Albanije, ki je bil od 13. do 20. februarja 1961. v Tirani, in ki je imel izrazito protijugoslovanski značaj.

V »Beli knjigi« je rečeno, da je nenormalno stanje odnosov med Jugoslavijo in Albanijo posledica dolgoletne sovražne politike, ki jo vlada ter državni in politični voditelji Albanije izvajajo proti Jugoslaviji. »Bela knjiga« pripominja, da je globoka in stalna kriza v medsebojnih odnosih posledica sovražne politike albanske vlade.

»Bela knjiga« navaja, da vodi albanska vlada intenzivno propagandno gonjo proti narodu in vladi Jugoslavije, da se vmešava v njene notranje zadeve; da organizira široko zasnovane obveščevalne, diverzantske in prevratniške dejavnosti proti nacionalni suverenosti in državni nedotakljivosti naše države; da otežuje vse oblike dvostranskega sodelovanja; da ne kaže niti najmanjše dobre volje za izboljšanje skrajno napetih odnosov; da skuša kailiti odnose med FLRJ in tretjimi deželami; da onemogoča normalno delo jugoslovanskega diplomatskega predstavništva v Tirani; da preganja jugoslovanske državljane, stalno naseljene v Albaniji itd.

Da bi prikrilo cilje take svoje politike albansko vodstvo že več let potvarja zgodovinska dejstva iz jugoslovansko-albanskih odnosov.

osem posebnih protijugoslovanskih centrov. V obdobju od 1948 do septembra 1960 so na razne načine v skupinah ali posamič poslali v Jugoslavijo 675 diverzantov in agentov, od teh 548 oboroženih. Na javnih sodnih obravnavah je bilo od leta 1957 do konca 1960 obsojenih v naši državi 115 agentov albanske obveščevalne službe. Po letu 1948 so albanski obmejni organi ubili in ranili 34 jugoslovanskih graničarjev in povzročili 615 obmejnih incidentov, kršitev jugoslovanskega ozemlja in podobnih sovražnih dejanj proti Jugoslaviji.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SEJA ODBORA ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVO ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

0 odnosih med verskimi skupnostmi in državo

Zvezni izvršni svet bo kakor doslej tudi v prihodnje na podlagi ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti urejal konkretna vprašanja, s katerimi se bodo obračali nanj predstavniki katoliške cerkve

BEOGRAD, 7. aprila. (Tanjug). Danes dopoldne so v skupščinskem odboru za organizacijo oblasti in upravo začeli obravnavati poročilo Zveznega izvršnega sveta za lansko leto.

V debati o delu zveznih organov uprave za zakonodajo in splošno upravo - je veljala pozornost poslanca ne samo pomembnemu zakonodajnemu delu v lanskem letu, marveč so opozarjali tudi na potrebo po pravni ureditvi vrste vprašanj.

V razpravi o delu sekretariata za splošno upravo in zavoda za javno upravo je bilo govora o organizaciji ljudskih odborov in zboljšanja dela javnih služb za državljane. Ob tej priložnosti je bilo rečeno, da na pristojnem mestu zdaj proučujejo možnosti, da bi osebe izkaznice državljanov ne bile več samo dokument identifikacije, marveč da bi jih zamenjali s potrdili, po katerih morajo državljani hoditi v razne ustanove.

Odbor je obravnaval tudi del poročila o odnosih med Cerkvijo in državo v lanskem letu. V poročilu je poudarjeno, da je dosledna uporaba ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti pripomogla, da so se odnosi med Cerkvijo in državo lani še zboljšali. Takšno politiko podpirajo pripadniki verskih skupnosti, ki se zavzemajo za razvijanje pozitivnih odnosov med Cerkvijo

in državo. To vsekakor olajšuje, da verske skupnosti čedalje bolj dobivajo svoje mesto v novih družbenih pogojih.

Ta proces se pa ne razvija enak v vseh verskih skupnostih. Pravoslavna cerkev in islamska verska skupnost, pa tudi protestantska in druge manjše verske skupnosti so v pogojih svojega svobodnega delovanja, v skladu s svojim pravnim položajem v državi, našle svoje mesto v družbenem okolju, v katerem razvijajo svojo versko dejavnost.

Tudi v Katoliški cerkvi je bil storjen lani pozitiven korak v smeri prilagajanja njene delovanja novim družbenim pogojem in vsklajevanju s pravnim položajem Cerkve v naši državi. Negativnih pojavov v odnosih med to versko skupnostjo in državo je manj, kakor jih je bilo prejšnja leta. Pozitivne težnje in prizadevanja v tej verski skupnosti so prišla do izraza zlasti v pismu, ki ga je episkopat Katoliške cerkve v Jugoslaviji poslal s svoje plenarne seje v Zagrebu lani v septembru Zveznemu izvršnemu svetu. Skofje poudarjajo, da episkopat sicer ni pristojen pogajati se o končni ureditvi odnosov z državo, da

pa je odnose med Katoliško cerkvijo in državo moč urediti na podlagi ustave FLRJ in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti. Skofje, ki menijo, da bi razvoj takšnih odnosov bil koristen, so svoje prepričanje zlasti poudarili z besedami:

»...katoliški episkopat je pravljen v celoti podpreti vsa odkritosrčna prizadevanja, da bi našli in uresnili res zdrav in trajen modus vivendi med Cerkvijo in državo v naši deželi.«

V zvezi s tem je episkopat v svojem pismu izrazil tudi mnenje o tem, kaj bi bilo koristno storiti za ureditev medsebojnih odnosov.

»Zato si episkopat dovoljuje v tem pismu navesti nekatere pobude, kako bi po njegovem mnenju najlaže ustvarili vzdušje medsebojnega zaupanja, ki bi pozneje privedlo do uradnih pogajanj med našo državo in sveto stolico.«

»Episkopat bi najprej spodbudil podrejeno duhovščino in vernike k državljanski lojalnosti do državnih oblasti in k vestnemu izpolnjevanju njihovih državljanskih dolžnosti. V ta namen bi se episkopat zavzel za to, da bi i duhovniki i verniki od srca ljubili svojo domovino in ljudstvo, da bi vneto prispevali svoje napore za povečanje javne dobrine in splošne blaginje, da bi vsestransko pomagali ustvarjati boljšo nacionalno prihodnost in da bi se dosledno izogibali vsega, kar bi utegnilo škodovati tako materialnim kakor tudi moralnim koristim naše narodne skupnosti. V zahvalo za to pričakuje episkopat od posvetne oblasti dosledno in liberalno upravljanje določen državnih ustave in zakona o pravnem položaju verskih skupnosti nasproti Cerkvi in njenim predstavnikom.«

V odgovoru na to pismo je Zvezni izvršni svet pozitivno ocenil prizadevanje episkopata in njegovo izraženo pripravljenost, da dela v smeri postopne ureditve in normalizacije odnosov med Katoliško cerkvijo in državo, ter izrazil prepričanje, da bo uspehe v tej smeri moč doseči, če bo začel episkopat sistematično delati za uresničenje vseh tistih pogojev, o katerih je govorila v pismu, da bi tako ustvaril vzdušje, ki bo omogočilo, da bodo organi oblasti uspešneje urejali v pismu omenjena vprašanja. Z ureditvijo teh vprašanj bi v še večji meri uveljavili načelo svobodnega delovanja Cerkve in svobodne veroizpovedi naših državljanov v pogojih ločite Cerkve od države. Da ima te možnosti tudi Katoliška cerkev, v celoti potrjuje praksa urejanja odno-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Včeraj se je začel v festivalni dvorani kongres telesne kulture. - Kongres je med drugim pozdravil tudi podpredsednik GO SZDL Slovenije Franc Kimovec-Ziga. Podrobno poročamo o kongresu na tretji strani.

DOKUMENTI O ALBANSKI GONJI PROTI FLRJ

V 12 letih - 675 diverzantov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Knjigi so priloženi dokumenti, ki odkrivajo, da vlada LR Albanije ni pripravljena zagotoviti elementarnih pogojev za delo jugoslovanskega diplomatskega predstavništva v Tirani in da ne jamči za osebnostno varnost uslužbenec poslaništva. Jugoslovansko diplomatsko predstavništvo, uslužbeni in njihove družine so po ponovni otvoritvi našega predstavništva v Tirani leta 1954 postali objekt diskriminacijskih ukrepov, albanske oblasti pa so jih tudi že večkrat tretirale.

JUGOSLOVANSKI NAPORI ZA NORMALIZACIJO

»Bela knjiga« vsebuje vrsto dokumentov, ki kažejo prizadevanje in napore jugoslovanske vlade po letu 1948, da bi ublažili negativne posledice politike albanske vlade za medsebojne odnose. Jugoslovanska vlada je prispevala ustrezne napore tudi prek Združenih narodov in z izjavami najodgovornejših jugoslovanskih osebnosti. Toda vsi napor naše vlade po letu 1948 so bili zaman, ker jih je albanska vlada odklanjala in ignorirala.

Uvod v »Belo knjigo« prinaša kratek pregled jugoslovansko-albanskih odnosov do leta 1948. V dokumentih, ki jih vsebuje »Bela knjiga«, je prikazana pomoč, ki jo je dala naša država Albaniji takoj po osvoboditvi za obnovo in izgradnjo, za prehrano in prekrbo prebivalstva, za organizacijo ljudske oblasti in državne uprave, za preskrbo in opremo albanske vojske itd.

Objavljeni so tudi dokumenti, ki kažejo, da gre pravzaprav za nadaljevanje politike pomoči in prijateljstva, ki ju je narodnosovobodilno gibanje Jugoslavije ves čas druge svetovne vojne nudilo albanskemu ljudstvu pri ustanovitvi KP Albanije in pri organiziranju obojebojnega boja.

Vlada FLRJ je bila prva članica protihitlerjske koalicije, ki je pred koncem vojne priznala časovno vlado LR Albanije in ki je navezala z njo diplomatske stike. Na mirovni konferenci v Parizu leta 1946 so jugoslovanski predstavniki nadaljevali napore, da bi Albaniji priznali status zaveznike sile. Vlada FLRJ Jugoslavije je isto leto sklenila z albansko vlado pogodbo o prijateljstvu in medsebojni pomoči, na prošnjo albanske vlade pa je v obdobju od 1945 do 1948 zastopala koristi LR Albanije v 16 državah.

Dokumenti »Bela knjiga« med drugim kažejo, da je jugoslovanska ljudska armada nudila albanski vojski tudi vsestransko pomoč. V obdobju 1945 do 1948 je dala za 704 milijonov 791.400 din orožja in opreme, v Jugoslaviji so se šolali mnogi albanski vojaški in politični kadri, albanski generalštab je imel na razpolago najbolj zaupne jugoslovanske dokumente.

V zadnjem poglavju »Bela knjiga« so objavljene podatki o gospodarski pomoči Jugoslavije Albaniji. Gospodarsko sodelovanje med obema državama je spono predvsem na pomoči jugoslovanskega gospodarstva albanskemu. V ta na-

men je bila sklenjena v obdobju 1945 do 1948 vrsta gospodarskih sporazumov in pogodb. Jugoslavija je razen tega dala Albaniji znatno pomoč tudi izven okvira veljavnih dogovorov, v okviru odobrenih kreditov pa je dala Albaniji investicijsko opremo za gradnjo raznih objektov.

ODGOVORNOST

ALBANSKEGA VODSTVA

S sporazumom o mešanih jugoslovansko-albanskih družbah je Jugoslavija dejansko prevzela enostranske obveznosti, kar je edinstven primer, Jugoslavija je dala Albaniji mnogo strokovnih kadrov, v jugoslovanskih šolah se je šolalo 1.500 Albancev, stipendije pa je dobivalo 500 albanskih študentov. Vlada LR Albanije je enostransko prekinila vse do leta 1948 sklenjene gospodarske sporazume in ni nikdar pokazala dobre volje, da bi povrnala iz gospodarskih odnosov v obdobju 1945 do 1948 izvirajoče dolgeve, ki znašajo 2.331.149.284 din.

V dva dela razdeljena »Bela knjiga« vsebuje nove dokumente, izvirke iz govorov jugoslovanskih voditeljev, note in sporočila, pisma iz vojnih časov itd. Vsi ti dokumenti kažejo konstruktivno dejavnost vlade FLRJ in poskušajo, da bi se odnosi med obema državama zboljšali in normalizirali. Knjiga vsebuje tudi mnoge tabelarne pregledne, ki izpopolnjujejo objavljene dokumente.

V nasprotju s konstruktivno politiko jugoslovanske vlade kažejo izvirke iz govorov albanskih voditeljev, tiska, radijskih oddaj, nadalje deli izpovedi albanskih agentov in podobni dokumenti sovražno in subverzivno dejavnost albanske vlade in vodstva. Le-to poudarja, da je boj proti Jugoslaviji eno izmed načel albanske države in partijske politike ter prakse. Na drugi strani izjave albanskih voditeljev do leta 1948 same najzgodovornejše zanikajo vse navedbe sovražnega podtikanja in postavljanja na laž napade proti Jugoslaviji v poznejšem obdobju. V teh dokumentih je izražena hvaležnost za znatno pomoč in vojni in povojnem obdobju, ki jo je jugoslovansko vodstvo dalo Albaniji.

V knjigi je poudarjeno, da je sedanja politika albanske vlade vir velikih nevarnosti, da kalit odnose na Balkanu in da je ena glavnih ovir za vse pozitivne napore za okrepitev miru v tem delu sveta. Izjave albanskih voditeljev ter subverzivna in propagandna dejavnost so v kričevo jasno sprotju z duhom in Ustanovno listino organizacije Združenih narodov, katerih članica je Albanija. Vlada LR Albanije uveljavlja politiko ostritve tudi takrat, ko prispeva svet po sebnost napore za popuščanje mednarodne napetosti.

V »Beli knjigi« je poudarjeno, da vlada FLRJ Jugoslavije slej ko prej želi upostaviti z Albanijo normalne odnose. Spričo svoje nemiroljube politike do Jugoslavije smatra albansko vlado za odgovorno za vse posledice, ki bi jih utegnila imeti nevarna zaostriženje in zastrupljanje vzdušja za mednarodne odnose.

Zaokrožen sistem upravljanja na železnici

Na ustanovni skupščini Zvezne prometne zbornice so poudarili potrebo po nadaljnji krepitvi delavskega samoupravljanja v prometu

BEograd, 7. aprila. (Od našega beogradskega dopisnika). Tu je bila danes ustanovljena Zvezna prometna zbornica. Ustanovne skupščine so se udeležili tudi sekretar za promet in zveze ZIS Marjan Cetinjić, sekretarji za promet in zveze izvršnih svetov Makedonije in Črne gore ter Bosne in Hercegovine ter predstavniki republiških sekretariata za promet in zveze Hrvatske in Slovenije.

Na skupščini so poudarili, da čakajo zbornico zelo važne naloge, saj je bila ustanovljena v času, ko izpolnjujemo nov petletni plan in uveljavljamo nove gospodarske ukrepe, ko nadalje razvijamo in krepimo decentralizacijo in delavsko samoupravljanje na področju prometa.

Na ustanovni skupščini je predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev nove zbornice Miloš Stamatović prebral referat o perečih problemih razvoja prometa. V njem se je dotaknil zlasti potrebe po nadaljnji krepitvi delavskega samoupravljanja v prometu in decentralizacije. Zvezna ljudska skupščina, je rekel Stamatović, bo v kratkem obravnavala predloge zakonov, po katerih se bo spremenil način upravljanja in finansiranja javnih cest, letališč in pristanišč. Na teh področjih bomo ustanavljali gospodarske organizacije z delavskim upravljanjem, ki bodo prevzele upravljanje teh objektov. Tako bomo zaključili upostavitve zaokroženega sistema delavskega samoupravljanja in prometa.

Razvoj našega gospodarstva in gospodarskega sistema, je rekel Stamatović, omogoča, da vse panoge prometa dobe svoje mesto v gospodarskem sistemu, da žive od dohodkov, ki jih imajo od svojih storitev in drugih dejavnosti. Ustanavljanje podjetij za letališča in ceste kakor tudi prenos opera-

tivnih obal in drugih objektov v osnovna podjetja luk in pristanišč ali drugih organizacij ne samo ustvarja materialno bazo za uveljavljanje delavskega samoupravljanja, marveč pomeni tudi odločno pot k deatizaciji prometa, v katerem je bil še nedavno pomemben vpliv državnih organov. Z bližnjimi spremembami bomo docela izločili centralistični način poslovanja in sprejeli sistem gospodarjenja, kakršen velja v gospodarstvu. Vsa prometna podjetja bomo vključili v komunalni sistem,

tako da bodo komune zainteresirane za njihov razvoj, kar jih bo spodbujalo, da jim bodo za začetek v organizacijskem in materialnem pogledu bolj pomagale.

Razvoj gospodarskih organizacij ter čimvečja poslovnost in rentabilnost terjajo tudi smotno notranjo organizacijo podjetij. Sedanji centralistični sistem in upravljanje po državnih organih nista ustvarila ne pogojev ne zanimanja za iskanje najbolj spodbudnega načina organizacije podjetij in nagrajevanja. Zato se bomo morali hitreje in temeljiteje lotiti takšne organizacije, ki bi omogočila ustanavljanje obrate in ekonomske enote. Za zdaj imamo še zelo skromne izkušnje. Zato se bomo morali lotiti temeljitejšega proučevanja organizacije dela in poslovanja pa tudi samoupravljanja in uporabe izkušenj iz drugih gospodarskih panog.

Na skupščini so sklenili ustanoviti prometni inštitut, ki naj omogoči znanstveno proučevanje problemov našega prometa. Na koncu so izvolili upravni in nadzorni odbor ter druge organe nove zbornice. Za predsednika zbornice je bil izvoljen Miloš Stamatović.

Največje povečanje proizvodnje v strojni industriji

Industrijska proizvodnja v prvih dveh mesecih letošnjega leta

BEograd, 7. aprila (Tanjug). Naša industrijska podjetja so v prvih dveh mesecih letošnjega leta v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta povečala proizvodnjo za 7%.

Največ, in sicer za 27%, se je povečala proizvodnja strojne industrije, čeprav so v razpravah o spremembah v gospodarskem sistemu, po katerih naj bi se znašla ta industrija v neugodnejšem položaju, predvidevali stagnacijo njene proizvodnje. Delovni kolektivi te panoge so torej odkrili nove notranje rezerve, s katerimi vsaj za začetek niso računali.

Po podatkih današnjega »Indeksa« Zveznega zavoda za statistiko so znatno, in sicer za 21%, povečale proizvodnjo tudi živilska in industrija tobaka, kar razlagajo strokovnjaki z večjim povpraševanjem na trgu in z rekordno kmetijsko proizvodnjo v lanskem letu.

V drugih panogah proizvodnje ni tako narasla. V predelovalni industriji se narasla za 2%, v energetiki, rudarstvu ter v industriji tekstilnega blaga, usnja, oblike in obutve pa po 1%. V metalurgiji in kemiji

industriji je ostala proizvodnja spričo težav v prodaji na lanski ravni.

Največji uspehi so bili doseženi v povečanju ekonomičnosti proizvodnje in razširjenju izbire. Vrednost uvoza se je v primerjavi s prvima dvema mesecema lanskega leta zmanjšala za 5%, vrednost izvoza pa je narasla za 12%.

Končni razgovori

o dograditvi ljubelskega predora

Bled, 7. aprila. Danes je bila končana 7. seja tehničnega pododbora za koordiniranje jugoslovanskih in avstrijskih projektov za dograditve ljubelskega predora. Član IS Bojan Polak je danes priredil na čast gostom kosilo.

Spomenik makedonskim narodnim herojem

Kavadarci, 7. aprila. (Tanjug). V Kavadarcih so danes odkrili spomenik narodnim herojem Kiro Krstevu in Mirčetu Acevu. Na današnji dan pred 17 leti sta padla v tem mestu v junakiškem boju z bolgarskim okupatorjem narodna heroja Kiro Krstev in Mirče Acev, člana Pokrajinskega komiteja Komunistične partije Makedonije, ki sta vneto pripravljala prebivalstvo tikveškega okraja na oboroženo vstajo. Po govoru o življenjskem delu padlih herojev je spomenik odkril član CK ZK Makedonije Aco Icev.

IZPRED SODIŠČA

Štiri leta strogega zaporja za detomor

Ljubljana, 7. aprila. Danes je veliki senat okrožnega sodišča obsodil na štiri leta strogega zaporja Martina Radetića, 36-letnega zidarja iz Ljubljane, ki je vzel življenje svojemu dvajsetletnemu sinu, staremu sinčku Silvu.

Ta žalostni dogodek se je pripetil v Ljubljani na Trgu mladinskih delovnih brigad 11. novembra lani. Tega dne je Radetić prišel domov nekoliko vinjen. Dojenček, ki je bil sam doma, je jokal, Radetić je otroku jok molil, zato ga je dvignil s postelje in ga nekoliko popestoval. Pri tem mu je otrok padel na tla; oče ga je togotno brcnil, tako da je maleček priletel na nasprotni konec sobe. Z radni močnega udara je neboječnik dobil hude poškodbe na glavi in prsnem košu. Očetova surovost je povzročila otrokovo smrt.

Kazenski zakonik določa za takšno kaznivo dejanje najmanj pet let strogega zaporja. Veliki senat je pri izreku kazni upošteval tudi olajševalno okolnost, da je Radetić storil ta zločin v bistveno zmanjšani prištevnosti, na kar je vplival alkohol.

E. K.

Pisma bralcev

Čemu po ovinkih?

TOVARIS UREDNIK!

Avguštin Govekar je bil mizar v lesni industriji Litija, preden je šel služiti svojo vojaško obveznost. V JLA je zbolel in odpustili so ga kot stalno nesposobnega za vojaško službo.

V januarju se je prijavil Zavodu za zaposlovanje delavcev v Litiji, ki ga je poslal v Lesno industrijo Litija. Podjetje ga je hotelo zaposliti, toda pristojni zdravnik ga zaradi bolezni ni mogel pustiti na delo. Do sklenitve delovnega razmerja ni prišlo. Ne glede na to pa je bilo podjetje prepričano, da bodo pristojni organi ta primer rešili v skladu z zakonitimi določili in priskrbeli tovarišu Govekarju sredstva za preživljanje. Zgodilo pa se je drugače.

Zavod za zaposlovanje delavcev v Litiji je Lesni industriji Litija poslal 27. marca letos naslednji dopis:

»Pošiljamo Vam tov. Govekarja Avguština, ki je delal pred odhodom v JLA pri vas kot mizar. Imenovan tovariš v vojski zbolel ter postal za vojaško službo trajno nesposoben. Ker je tov. Govekar sedaj brez sredstev, vas prosimo, da ukrenete naslednje: Tov. Govekarja dajte v stalež svojih delavcev s 7. januarjem 1961, ker se je ta dan javil Zavodu za zaposlovanje delavcev Litija. Imenovanemu sodi plača, ki mu jo morate izplačevati vi, vam pa jo mora takoj refundirati Zavod za socialno zavarovanje v Litiji. Zavod smo s tem že seznanili in bo refundacijo nemudoma opravil.

Tovariša Govekarja takoj pošljite k zdravniku, da mu potrdi stalež bolnika, saj mu ne dovolijo opravljanja mizarskega niti kakega drugega dela. Primer Govekarjeve invalidnosti bo rešil Zavod za socialno zavarovanje, ker vam plače zanj ne bo refundiral v nedogled.

Prepričani smo, da boste za de-vo uredili v prid vašega

nekdanjega mizarja tov. Govekarja, posebno ker vam to ne bo povzročalo nikakih finančnih težav.

Dopis prica, da želijo ta invalidski primer rešiti na nepravilen in nezakonit način ter da hočejo skrb za bolnega tovariša prevzeti na Lesno industrijo Litija. Pričakujemo, da bodo pristojni organi problem le rešili tako, kot določa naša socialistična zakonodaja, in ne tako, kot se je hotelo po ovinkih.

Lesna industrija Litija, direktor IVAN FINZGAR

Navada ali od-sev miselnosti?

TOVARIS UREDNIK!

V časopisih vsak dan bere-mo razpise za različna delovna mesta. Včasih ti razpisi obsegajo le nekaj vrstic, včasih pa sporočajo tudi pogoje. Ljudi, ki jih prebirajo, večkrat moti pristavek: »Pismene prošnje vložite upravi podjetja« ali »Prošnje z življenjepisni pošljite na naslov« ali »Pismene prošnje z navedbo dosedanjih delovnih mest pošljite na upravni odbor«.

V časopisnih razpisih je torej dostikrat pristavek o »prošnji« za delovno mesto. Bolj sodobni sestavljalci takih razpisov so že davno spremenili izraz »prošnja« v »ponudba«. Pri nas je pravica do dela eno izmed ustavnih pravic. Zato razpisi, ki oglašajo prošnje, nehoti odkrivajo miselnost ljudi, miselnost iz časov, ko je res bilo treba moledovati za delo in so le-to delili po različnih merilih, ki niso imela s pravičnostjo nič skupnega.

V zadnjem času smo lahko opazili v nekaterih razpisih za nezasedena delovna mesta formulacije, ki nas n. pr. naslednja: »Veselite nas bo, če boste primerjali svoje kvalifikacije s potrebami tega delovnega mesta ter se odločili postati član našega kolektiva.« — Ali ne zveni to čisto drugače? Mar se ne kažejo tudi v takih navidez malenkostih naši novi od-nosi?

ZALKA GUZEJ, Portorož

Določiti primerno osnovo prispevka na izredni dohodek

S sestanka strokovnega odbora za finančna in ekonomska vprašanja pri republiških zbornicah za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet

LJUBLJANA, 7. aprila. Danes se je prvič sestel strokovni odbor za finančna in ekonomska vprašanja, ki so ga ustanovili pri republiški zbornici za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet. Ob ocenjevanju vpliva novih ekonomskih instrumentov v posameznih panogah so bili člani mnenja, da se bo moral odbor brez odlašanja lotiti nekaterih natančnejših analiz.

Odbor bo zastavil svoj vpliv, da bo določena primerna osnova za plačevanje prispevka na izredni dohodek, z vsjo pozornostjo pa bo spremljal tudi problematiko obratnih sredstev v gospodarstvu.

Zakon določa, da bodo morale plačevati 25%-prispevek na izredni dohodek tiste gospodarske organizacije, ki bodo razen sredstev za izplačilo določenega osebnega dohodka povečala sredstva skladov za več kot 6% vrednosti poslovnega sklada za tekoče leto. Predpis torej govori o določenem oseb-

nem dohodu, do katerega bi prišli s tem, da bi izračunali povprečje, ki ga je določena panoga imela v minulem letu.

Če bi povprečje osebnih dohodkov računali po številu zaposlenih, potem bi s tem zelo prizadeli gospodarske organizacije z večjo delovno produktivnostjo oziroma tiste, ki zaposlujejo relativno malo delovne sile. Pri osnovi prispev-

ka na izredni dohodek, ki bi bil tako izračun, bi gospodarske organizacije sploh ne bile stimulirane za večjo produktivnost. Osnovo bo treba po mnenju članov odbora določiti tako, da bi izračunali povprečno višino izplačanega osebnega dohodka na enoto proizvoda, oziroma da bi določili vrednost proizvodnje na dinar izplačnih osebnih dohodkov.

Člani odbora so obravnavali tudi položaj tistih gospodarskih organizacij, ki so doslej nabavljale surovine od materialnih rezerv. Le-te so zdaj opustile velovo oskrbovalca industrije. Potrebna obratna sredstva s katerimi so za takšno oskrbo razpolagale materialne rezerve, niso bila dodeljena gospodarskim organizacijam in zaradi tega so se pri njih še povečale težave zaradi pomanjkanja teh sredstev.

F. J.

NESREČE IN POŽARI

Spet huda železniška nesreča

250.000 dinarjev. Do nesreče je prišlo zaradi tehnične okvare na krmilnem mehanizmu.

V četrtlek: več požarov

LJUBLJANA, 7. aprila. — Včeraj ob 21.30 je ogenj zajel ostrešje postaje »Pri Mačku« v Krojaški ulici 8. Zgorelo je 16 m² ostrešja in 12 m² tal na podstrešju. Na kraj požara so takoj prihiteli policniki gasilci in ogenj pogasili. Domnevalo da je nekdo odvrnil cigarete in osušek na žaganje na podstrešju. Popoldne so namreč krovci popravljali streho. Škode je za približno 50.000 dinarjev.

MURSKA SOBOTA, 7. aprila. — Včeraj ob 13. uri se je v sadovnjaku posestnika Martina Forjana v vasi Lipovci št. 17 vnel kup slame. Veter je zanesel ogenj na bližnje gospodarsko poslopje in svinjak. Škode se niso ocenili. Po dosednjih ugotovitvah naj bi požar zanetil otroka, stara deset in enajst let.

KOPER, 7. aprila. — Včeraj v opoldanskem urah je izbruhnil grodni požar na kraju Griže. Ogenj je zajel približno 30 ha gmajne leske in drugo grmitveje, vmes starejši borji in podrast rdečega bora. Škode se niso ocenili, za vzrok pa polvedrejo. Ogenj so pogasili prostovoljni gasilci iz Pivke in Postojne, logarji ter delavci.

NOVO MESTO, 7. aprila. — Včeraj ob 16. uri je izbruhnil požar v gozdu ob železniški progi v bližini Mirne peči. Pogorelo je približno 3 ha grmitveja. Ogenj so ga izkorenilo logarji, ki je pečjal iz Novega mesta proti Ljubljani. Škode se niso ocenili.

Nesreča zaradi okvare vozila

NOVO MESTO, 7. aprila. —

rajo ob 7.25 je avtobus S-14134, ki ga je vozil na redni »Kompasov« progi Ljubljana-Zagreb Franc Miramor, v bližini Sentjerneja zapeljal na levo cestno pobočje. Kjer je ostal. Na srečo noben od 17 potnikov ni bil poškodovan, materialne škode pa je za približno

Razprava o poročilu Zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve

(Nadaljevanje s 1. strani)

ki se bodo v zvezi z njimi obračali nanj predstavniki Katoliške cerkve. Prav tako bo tudi v prihodnje sprejemal pobudo katoliškega episkopata v Jugoslaviji za ureditev odnosov tudi s Katoliško cerkvijo.

Poročilo nadalje ugotavlja, da se je lani nadaljevalo materialno podpiranje verskih skupnosti. To pomoč so dobivale verske skupnosti v obliki dotacij za kritje svojih rednih izdatkov, za pomoč duhovnikom, kakor tudi za plačevanje 50% prispevka za socialno zavarovanje duhovnikov. Materialna pomoč so dobivala tudi duhovniška društva, država je dajala pomoč tudi za popravilo pomembnejših cerkvenih objektov kulturno zgodovinske vrednosti, verske skupnosti pa so dobivale pomoč tudi za obiske njihovih delegacij pri ustreznih Cerkvah v tujini.

Odbor za organizacijo oblasti in upravo je v celoti sprejel obravnavani del poročila ZIS.

Popoldne je odbor za organizacijo oblasti in upravo obravnaval poročilo o lanskem delu zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve. Poročilo ugotavlja, da so varnostni organi lani izsledili 237 agentov tujih obveščevalnih služb med njimi tudi precej tujih državljanov.

Poročilo obveščevalnih in propagandnih središč iz tujine in pod njihovim vplivom se je tudi nekaj naših državljanov ukvarjalo s sovražno dejavnostjo, skušali so netiti sovražnost in uveljaviti druge oblike socializma škodljivih dejavnosti.

Lani je bilo znatno manj ljudi, ki so odgovarjali za sovražno dejavnost. Poročilo poudarja, da so bili vsi poskusi emigrantskih središč, zlasti ustaških, da bi ustanovili pri nas

ilegalne organizacije, zaman, in da niso izpolnili pričakovanih iniciativ.

Nekoliko živahnijeje je bilo samo prizadevanje albanskih političnih in obveščevalnih faktorjev, usmerjeno na krepitve iredentizma. Razen večjega števila agentov so varnostni organi lani izsledili kakih 30 diverzantov, ki jih je albanska obveščevalna služba oboroženo poslala v našo državo ter jim dala volunske in druge naloge. Lani so naša sobliška obtožila 34 agentov albanske obveščevalne službe. V preiskavi pa je še nekaj priprtilih ljudi, ki so se ukvarjali po naročilu albanske službe s sovražno dejavnostjo. V poročilu je nadalje rečeno, da je bilo lani na 81 obmejnih prehodih za mednarodni promet zabeležen nad 2.380.000 prehodov naših in tujih državljanov čez državne meje, če ne računamo malega obmejnega in dvolastniškega prometa.

Lani se je mudilo v tujini 191.334 jugoslovanskih ali 17.970 več kakor predlanskim.

Ko to poročamo, odbor nadaljuje razpravo.

ZAČEL SE JE I. KONGRES TELESNE KULTURE LR SLOVENIJE

Družbeni razvoj terja sodobne oblike

Več kot 400 delegatov in gostov je v imenu GO SZDL Slovenije pozdravil podpredsednik Franc Kimovec-Ziga, uvodni referat pa je podal predsednik skupnega sekretariata SZ in Partizana Slovenije Leopold Krese - V razpravi vsi pereči problemi te dejavnosti

LJUBLJANA, 7. aprila. Danes dopoldne se je začel v festivalni dvorani GR kongres telesne kulture Slovenije. Na njem se je zbralo 433 delegatov občinskih organizacij za telesno kulturo (233), Ljudske mladine Slovenije (122) ter upravnih odborov »Partizana« in Športne zveze Slovenije (78). Kongres je otvoril tovariš Leopold Krese, predsednik sekretariata »Partizana« in SZS in ob tem pozdravil goste, med njimi tovariša Zigo Kimovca, podpredsednika glavnega odbora SZDL Slovenije, tovariša Borisa Kocjančiča in Bojana Polaka, člana izvršnega sveta Bečira Mehaliča, zastopnika CK LJM ter Vlada Ivkoviča, sekretarja Zvezne komisije za telesno vzgojo, Milana Ercegana, generalnega sekretarja Zveze športov Jugoslavije in zastopnike športnih zvez iz ljudskih republik Črne gore, BiH, Srbije, Hrvatske ter Vojvodine ter druge goste.

Potem, ko so vsi prisotni z molkom počastili spomin na inženirja Stanka Bloudka, so izvolili delovno predstvedstvo, v katerem je bil tudi predsednik Zveze »Partizan« Mitja Ribičič, vodil pa ga je Stane Kranjc, predsednik CK LMS.

V imenu Glavnega odbora SZDL Slovenije je pozdravil kongres tovariš Ziga Kimovec, mu zaželel čim uspešnejše delo ter izrazil željo, da bi se ob koncu kongresa vsi razšli z zavestjo, da so opravili dragoceno delo.

V imenu Izvršnega sveta LR Slovenije je pozdravil kongres tovariš Bojan Polak, predsednik republiške komisije za telesno kulturo. Izrazil je upanje, da bo kongres konkretiziral načela jugoslovanskega kongresa. — Po izvolitvi organov kongresa je imel tovariš Leopold Krese uvodni referat (poročilo o delu in razvoju telesne kulture v Sloveniji so delegati prejeli že pred kongresom), v katerem je med drugim dejal:

pa lahko izglajuje organizirano človekova športna aktivnost.

Ocenjujuč rezultate, ki so bili v Sloveniji doseženi po prvem jugoslovanskem kongresu za telesno kulturo. Je govornik dejal: »Lahko ugotovimo, da je bilo naše delo po kongresu zelo uspešno, pa če nismo rešili vrste problemov, ki ovirajo širši razmah telesne kulture. Sodi, da so ti uspehi tem vidnejši in tem večji, ker jih ne rešujemo več osamljeni in brez pomoči pri-zadeti sami, marveč vse pogo- jeste razpravljajo o teh pro- bleminih tudi v splošnih druž- benih in političnih organizaci- jah.

Gre za množičnost

Obdobje od kongresa do zdaj pomeni dobo zelo intenzivnega iskanja najprimernejših načinov in poti, da bi lahko najbo- lje uresničili predvsem načelo množičnosti. To načelo so vse naše osnovne organizacije v celoti ne samo sprejele, temveč v marsičem tudi že uresničile. Zdaj že skoraj ni več nobenih mej, ki so včasih delile dru- štva in omejevale njihovo de- javnost zgolj na eno ali drugo vrsto telesne aktivnosti, kakor smo se tega naučili v pre- toklosti. Zlasti društva Partizan so glede tega napravila velik

korak naprej in so svoj pro- gram obogatila z veliko pe- strostjo svobodnega izbiranja po željah članstva. Na terenu je meja med tradicionalnim načinom dela v Partizanskih društvih in tradicionalnim na- činom dela v športnih društvih zdaj že tako zabrisana, da so skoraj popolnoma izginile spe- cifičnosti, ki so ta društva raz- ločevala nekoč.

Predsednik skupnega sekre- tariata je nato postregel z ne- katerimi številkami, ki pona- zarjajo množičnost telesne kul- ture v naši republiki in ugo- tovila, da se za zdaj ukvarja s to dejavnostjo okrog 16 odstot- kov prebivalstva, s čimer se že bližamo telesnokulturno moč- no razvitim državam. Poudari- li je, da so bili uspehi pri vključevanju ljudi v telesno- vzgojne organizacije zlasti tam, kjer so osnovne organiza- cije s popolnim razumevanjem zavrgle staro in svoje progra- me prilagodile željam in po- trebam ljudi.

»Če se je torej v temeljih spremenila vsebina dela, pa zato nikjer ne težimo za od- pravljanjem osnovnih organi- zacij kakršne koli oblike,« je dejal Leopold Krese. »Hočemo samo to, da vse oblike, stare pa tudi nove, ki jih še iščemo in jih bomo še dalje iskali, slu- žijo izključno samo interesom človeka in množičnosti. Vsa vsebinska sprememba je torej v tem, da se zdaj društva več ne ločijo med seboj glede na uporabo sredstev ali glede na pripadnost k eni ali drugi tra- dicionalni organizaciji; na- sprotno: ena sama organizaci- ja zdaj že marsikje vključuje vse sodobne in pozitivne na- čine aktivizacije. Praktični re- zultat tega procesa so enotne občinske zveze za telesno kul- turo, kakršne imamo že v 65 od skupno 71 občin v Slove- niji.

pold Krese spregovoril še o materialnih in finančnih po- gojih, v katerih se razvija te- lesna kultura pri nas, o grad- nji in vzdrževanju športnih ob- jektov, ter se zavzel za to, da bi bila telesna kultura v obči- nah deležna redne finančne pomoči. Tudi gospodarske or- ganizacije bi se po njegovem mnenju morale bolj kakor do- slej angažirati pri ustanavljan- ju in podpiranju telesnokul- turnih organizacij. Vse predra- gi so tudi športni rekviziti.

Za enotno republiško zvezo

Predsednik skupnega sekre- tariata SZS in Partizana Slo- venije je končal referat z na- slednjim pozivom delegatom kongresa:

»Ugotavljamo lahko, da smo v smislu načel prvega jugoslo- vanskega kongresa telesne kul- ture predvsem uveljavili na- čelo množičnosti ter načelo graditve telesne kulture v ob- činah kot osnovnih celic doga- janja navzgor. Rezultati dela pričajo o tem, da je bila ta po- edino pravilna. V skladu z raz- vojem na terenih je prišlo tudi do določenih organizacijskih ukrepov, s pomočjo katerih si zagotavljamo nadaljnji uspeš- ni razvoj dela. V skoraj vseh občinah so že nastale enotne občinske zveze, ustanovljene so že enotne organizacije v okrajnem merilu in zato pred- lagam kongresu, da preko po- blaženih delegatov izvoli enotno republiško zvezo za te- lesno kulturo.«

Leopold Krese med branjem uvodnega referata

Vloga in naloge telesne kulture

»Z današnjim kongresom končujemo obdobje velike in važne dejavnosti telesnokul- turnih in drugih organizacij, tako osnovnih na terenu kakor tudi osrednjih. To je obdobje, v katerem smo iskali nova po- ta v telesni kulturi, ki smo jo skušali čim bolj uveljaviti ter prilagoditi nanovo nastajajo- čim družbenim spremembam v celotnem družbenem procesu in življenju ljudi.«

Ko je podrobno označil po- men prvega jugoslovanskega kongresa za telesno kulturo, je Leopold Krese nadaljeval: »Pri- vi kongres je spričo takratnega splošnega položaja nekatere probleme telesne kulture in njihovo rešitev le lahko naka- zal, danes pa so spričo izredno naglega razvoja tako našega gospodarstva kakor demokra- tičnih družb, odn. ustvarjeni

vsii pogoji za to, da tudi na področju telesne kulture odlo- čno krenemo naprej. Delavski sveti in druge samoupravne oblike ter organi upravljanja neposrednih proizvajalcev so se uveljavili tako močno, da vse to ne samo omogoča, tem- več odločno terja od nas, da se vsa osnovna odgovornost za temeljne pogoje dela in življe- nja ljudi približa tistim činite- ljem, ki so osnova proizvodnje in upravljanja.«

Telesna kultura v tem pro- cesu seveda ne more biti v ozadju, saj njen pomen čedal- je bolj narašča. Moderna do- ba, doba mehanizacije in avto- matizacije ter čedalje večje koncentracije ljudi v mestih, spreminja človeka, ga usmerja vse bolj k duševni zaposlitvi, kar pa ustvarja disharmonijo v človekovem razvoju. Vse to

VSO POZORNOST ŠOLSKI TELESNI VZGOJI

Tovariš Krese je nato po- drobno govoril o telesni vzgoji v šolah, ki je najpomembnejši činitelj v razvoju mladega ro- du. Ugotovil je, da telesna vzgoja ne prispeva zgolj k fi- zičnemu razvoju mladih ljudi, marveč je izredno pomembna tudi za razvoj njegove osebnosti nasploh. Zato je že skraj- ni čas, da dobi telesna vzgoja v šoli tisto mesto in veljavo, kakršna ji pripada.

Nekaj besed je govornik po- svetil tudi vprašanju športa na univerzah in višjih šolah ter dodal, da položaj za zdaj ni zadovoljiv, marveč je treba študentom čimprej omogočiti redno udeleževanje v telesni kulturi.

»Kadri so eno temeljnih vprašanj, ki ga moramo reše- vati hkrati s prilagajanjem na-

šega telesnokulturnega življe- nja novim pogojem in razme- ram,« je nadaljeval govornik.

Kadra primanjkuje

»Primanjkuje še zelo veliko učiteljev in profesorjev, prav tako pa tudi vseh vrst kadrov za delo v društvih. Z ustanovi- tvijo visoke šole in z dvostovi- penjsko organizacijo študija smo načelno sicer rešili vpra- šanje šolskih kadrov, vendar se bomo morali teh problemov lotevati z izjemnimi ukrepi vse do tlej, dokler ne bo šola mogla dati dovolj učnega ka- dra. V skladu s prenosom te- zišča dela na komunne bo treba prilagoditi tudi vzgojo društv- nih kadrov novim pogojem. Natanko bo treba pretehtati, do kdaj se lahko v društvih naslonimo na amaterske kadre.

PODPORA KVALITETNEMU ŠPORTU

Ko je govoril o kvalitetnem športu in podrobno črtal njeg- ov pomen, je tov. Krese med drugim dejal: Vrhunjski šport, katerega rezultatov niso delež- ni samo vrhunjski športniki, temveč jih postopoma uveljav- lja na vseh naših ljudeh, terja zaradi narave same in delu še posebna materialna

si ljudje žele takega vrhun- skega športa, ki od izvajajočih terja človeka. Profesio- nalizem za to ni znak degen- racije, temveč dokaz širokega zanimanja množice po eni stra- ni in dosežkov sposobnih ljudi, ki v športu dosegaajo izvrstne rezultate hkrati. Če torej ljud- je žele, da jim profesionalni

Telesnovzgojni delavci zaslužijo družbeno priznanje

(IZ POZDRAVNEGA GOVORA FRANCA KIMOVC)

»Dosežena stopnja našega socialističnega družbenega raz- voja, morda bolj kot kdajkoli predtem zahteva premišljeni odločitvi, ki temelje na izkuš- njah in rezultatih opravljenega dela vseh področij od gospo- darstva do duhovne in telesne kulture. Brez skladnega raz- voja in jasne nadaljnje orien- tacije povsod, torej tudi na področju telesne kulture, ne bo mogoče v celoti izvršiti za- stavljene naloge, nadaljnega izboljšanja življenjskih pogo- jev, vzgoje in zdravja delovnih ljudi in niti ne prevzemati novih, vedno odgovornejših nalog, ki nam jih nalaga boj za mir in krepitve obrambne sposobnosti.

Prvi jugoslovanski kongres telesne kulture je začrtal do- volj širok obseg za razvoj te- lesne kulture pri nas. Kjer so šla prizadevanja v smeri vse- binskega izvajanja sprejetih načel, uspehi niso izostali. Sla- bosti in pomanjkljivosti, v katerih je bilo govora na tem kongresu, še niso premagane, ker je za to potreben daljši čas in skupen napor vseh za- vestnih družbenih sil. Napre- dek pri telesni vzgoji po šolah sicer še zdaleč ni dosegel po- stavljenih smotrov, vendar pa je treba reči, da je napravljen precejšen korak dalje, vsaj glede kvantitete — z ozirom na začetno stanje. Dosedanji napori za ustvarjanje potreb- nih materialnih in kadrovskih pogojev niso bili zadostni in nas tu čakajo še resni napori.

Po podrobni analizi stanja in potreb na terenu je treba se- znaniti širok krog državljanov s predlogi za izboljšanje. Glede na velike potrebe za hitrejši napredek telesne kulture bo samo najširša oslonitev na razpoložene in potrebe dele- žnih ljudi, lahko zbrala potreb- na sredstva in kadre.

Aktivni športniki, vaditelji, trenerji, strokovnjaki in ostali družbeni delavci na področju telesne kulture so s svojimi dosedanjimi prizadevanji ne- dvomno mnogo prispevali k izbolšanju stanja na tem po- dročju. Glede tega so si s svojim delom, zaslužili družbeno pri- znanje, čeprav ga morda niso

Z razstave izdelkov naših tovarn in delavnic športnih rekvizitov v steklenem paviljonu na GR.

sredstva. Pri nas smo to do- sedaj opravljali neačrtno; in takih pogojih vrhunjski šport seveda ni preveč napredoval, zlasti pa ni bil povezan z or- ganskim razvojem na terenu, zaradi česar bodo tudi tu po- trebne nove oblike dela. Ob tem se pojavlja vprašanje športa v odnosu do denarja. Jugoslovanski kongres je v svo- ji resoluciji odklonil profesio- nalizem in odklanjali smo ga tudi mi. Praksa pa je medtem pokazala, da je ostalo samo pri besedah, profesionalizem pa nam je tam, kjer je že bil, ostal. Nastaja pa povsod, kjer

tekmovalci kažejo sposobnosti, v tem ni nič slabega, slabo je samo to, da nad to dejavnostjo družba nima kontrole. Zatorej: profesionalizem je treba naj- strože ločiti od športa in ga dati pod družbeni nadzor, za- lasti pa je treba kontrolirati fi- nansiranje in plačevanje igral- cev, ter poskrbeti, da tudi ta dejavnost ostane v mejah naše socialistične morale. Nekaj povsem drugega pa je nadome- stjanje izgubljenih zaslužkov naših vrhunjskih tekmovalcev, ki niso in si tudi ne žele po- stati profesionalci.

Ob koncu referata je Leo-

prav terja, da zagotovimo de- lavcu razvedrilo in rekreacijo. Ta čas imamo 1200 telesno- vzgojnih aktivov in nekaj de- setin športnih društev pri de- lovskih kolektivih.

Profesor Vinko Žitnik (Ljub- ljana) je obravnaval vprašanja šolske telesne vzgoje in šolskih športnih društev. Dejtal je, da vsa ta leta po osvoboditvi ra- zen zadnjih ni bilo prave org- nizirane izvenšolske telesno kulturne dejavnosti čeprav so ponekod obstajali aktivni in ce- lo klubi. Takrat je bila vsa de- javnost odvisna od telesno- vzgojnih učiteljev, ki jih je bi-

Tehtna in plodna razprava

Tov. Stane Kranjc je po kon- čanem govoru tov. Kreseta, ki je izrazil živahno odobravanje, prebral pozdravni brzojavki, ki sta jih poslala kongresu Društvo Partizan Naklo ter športni kolektiv celjskega Kladivarja.

Po kratkem odmoru se je za- čela razprava, ki ji je bil po- vod Kresetov referat. Tov. Bo- go Javornik (Ljubljana) je kot prvi udeleženec razprave vpra- šal med drugim, ali so sklica- telji kongresa pravočasno in- formirali slovensko javnost o spremembah, ki naj bi jih na- meravali izvršiti, ter grajal pripravljavce kongresa, češ da teze niso bile pravočasno po- slane na teren. Med drugim je dejal, da je izbira poti za de- javnost telesnokulturnih or- ganizacij, stvar vseh družbenih sil, ne pa samo nekaterih. »Pri Partizanu smo marsikaj izpo- pomnili. Toda če neka stvar še ni popolna, nekateri radi zatru- jujejo, da je vse slabo,« je med drugim dejal diskutant.

Jaka Kvas (Ljubljana) je na- vedel vzroke, ki so privedli do — v začetku manj, pozneje pa čedalje bolj — organizirane te- lesnokulturne dejavnosti v de- lovskih kolektivih. Omenil je tudi, da nekateri oportuno zo- na to gibanje, ki so mu v prejš- nji letih očitali, da je to div- ji šport, v novjšem času pa mu očitali, da povzroča med- telesnokulturnimi organizaci- jami določeno zmedo. Seveda je govornik pobil takšne ne- utemeljene razlage telesne kulture v delovnih kolektivih, saj današnji način proizvodnje

lo še malo. Šele zvezni kongres je dal pobudo za ustanovitev šolskih športnih društev, ki so prva poklicana za ustvarjanje množičnosti telesne kulture kot življenjske nuje. Toda pro- blematike šolske telesne vzgo- je in šolskih društev ne mo- rejo reševati samo telesno- vzgojni učitelji in vodstvo šol, ampak mora biti to skrb celot- ne komunalne skupnosti.

Marjan Lenarčič, predsednik Okrajne zveze za telesno kul- turo Nova Gorica, je obširno obravnaval pereče probleme in utemeljeval izvajanja s stame- njem in dejavnostjo v svojem okraju, kjer so že nekaj let enotni tudi v okrajnem meri- lu. V novem gospodarskem si- stemu dozorevajo pogoji za so- bodno telesno kulturo, seveda pa je treba položaj na terenu prirediti splošnemu družbene- mu življenju v komunah, ne pa se opirati na centralizem, ša- balone in podobno. Zlasti je po- udaril neogibno potrebo, da telesnokulturna organiz. poglo- bi moralno vzgojo, pri čemer je navajal uspehe, ki so jih do- segli v novogoriškem okraju. S konkretnimi primeri je doka- zoval, da je dvojni tir, po ka- terem teče sedaj telesnokulturna dejavnost še v nekaterih okrajih in v vodstvu, ovira za širši razmah, zlasti kar zadeva množičnost. Z enotnim okraj-

nim vodstvom so odpravljena vsa trenja, ki so bila prej po- gostna športnim in partizan- skim forumom.

Jože Karvič (Kranj) je med drugim povedal, da gre čedalje več sredstev za telesno kul- turo. Tako so v kranjskem okra- ju ta sredstva porasla od 6 mi- lionov leta 1954 na 14 milio- nov letos. Mladi govornik je poudarjal, naj bi mladina čim- več gradila sama s prostovolj- nim delom.

Lojze Fortuna (Ljubljana) je posvetil svoj prispevek k raz- pravi v glavnem materialnemu vprašanju; naglasil je, da raz- položljiva sredstva ne ustrezajo prizadevanju za množičnost in kvaliteto. Navajal je že znane načine dosedanjega sti- hijskega zbiranja sredstev, pa iznajdljivost in prizadevnost odbornikov, hkrati pa zame- marjenje njihove temeljne de- javnosti, to je vzgoje.

Lojze Vrhovec (Ljubljana) je v obsežnih izjavah dejal med drugim, da sistema dela pri Partizanu mnogi ne oce- njujejo pravilno in ga imajo za zastarelo, čeprav je nje- gova dejavnost pestra in do- gnana na znanstveni osnovi. Vadeni sistem Partizana je v vseh oziirih ustrezen in za- stavil je izjavo tako, da bi ostala organizacija Partizan neokrnjena.

O POPOLDANSKEM POTEKU

V popoldanskem delu kon- gresa se je kot prvi prijavil za razpravi Boris Salej iz Ve- lenja. Načel je problem te- lesne vzgoje za rudarje. Gre namreč za to, kakšna telesna vzgoja bi ustrezala rudarjem, za katere vemo, kako težko je njihovo delo.

Pavle Bardek je razprav- ljal o vzgoji vodniških ka- drov, ki jih je premalo, če pa že so, so ali preveč stro- kovni in premalo vzgojni ali pa narobe.

Vlado Mikuš iz Ljubljane je govoril o organizacijski she- mi, ki naj bi jo imela enotna organizacija. Predlagal je za osnovo strukturo, ki jo ima ljubljanska okrajna zveza za telesno vzgojo. Poudaril je, naj bi okrajne zveze ne bile operativni organi.

Prof. Drago Ulaga je pri- speval k razpravi znanstvena stališča do telesne kulture. Poudaril je, da je mladini po- trebno intenzivno delo in hkrati z njim tudi tekmovalnost. Pri sodobni športni vzgoji se ni treba bati, da bi strokovnjaki zanemarjali načelo vsestra- nosti. »Nekateri se sklicujejo na sistem,« je dejal prof. D. Ulaga, »toda sistemi so se pre- živel. Njihovo trajnost je znanost negirala. Kakor se spreminjajo tudi njene po- trebe in želje. Danes na pri- mer je bolj potreben rekrea- cijski šport kot pretirano na- prezanje mišicevja.« Poudaril je še, da je dvotirnost orga- nizacij posledica preživelih razmer.

Marko Mrak (Ljubljana) je zameril nekaterim, da pri de- javnosti Partizana iščejo samo slabosti, ne vidijo pa njegovih vseskozi pozitivnih plati. Kri- tiziral je, ker v predkongres-

nih težah skoraj ni omenjeno ime Partizana, čeprav ga nosi večina naših telesnovzgojnih društev. To je pri nekaterih ustvarilo vtis, da društva Partizana nimajo bodočnosti. De- jal je še, da je naloga Visoke šole za telesno vzgojo, da pove- svoje mnenje, ali so današnji nastopi in akademije Partiza- na zastarele in nezanimive kakor pravijo nekateri ali ne. Zavzel se je tudi za gradnjo telovadnic, toda predvsem ob šolah.

Mladinec Sislinger iz Ma- ribora je temperamentno raz- pravljjal o telesnovzgojnih pro- bleminih delavske, zlasti vaje- niške mladine. Zahteval je, da se tej mladini posveti vsa po- zornost in da se onemogočijo lokalistične in klubške ten- dence, ki kdaj pa kdaj razda- jajo mladinska srečanja na telesno vzgojnem področju.

Prof. France Borko je prav tako govoril o problemih šol- ske telesne vzgoje, o poman- jkanju telesno vzgojnih učitel- jev, zlasti pa je apeliral na kongres, naj se kar najmoč- nejše zavzame za vajeniško mladino, ki je v zadnjem času z uvedbo periodičnega šolskega pouka ostala tako- reko brez telesne vzgoje.

Vlado Ivković je pozdravil kongres v imenu komisije za telesno kulturo pri ZIS in čestital slovenskim telesno- vzgojnim organizacijam k do- sedanjim uspehom. Dejtal je, da naša družbena stvarnost izključuje diskusije o tem, kakšen sistem je boljši. Pri- slušniki je treba samo no- vemu času, novemu življenj- skemu utripu in potrebam ljudi.

(Ob času poročanja raz- prava še traja.)

Pred razgovori med Stanleyvillom in Leopoldvillom

Adis Abeba. 7. apr. V jugozahodnih predelih Etiopije je izbruhnila epidemija rumene mrzlice. Po navedbah etiopskega Rdečega križa je tej hudi bolezni podleglo doslej nekaj tisoč prebivalcev pokrajine Gemogofa in Kafa. Mednarodni Rdeči križ je včeraj s posebnim avionom poslal v Etiopijo 20.000 dozirnikov proti rumeni mrzlici.

S POSVETOVANJA O RAZVEZNIH, OČETOVSKIH IN PREŽIVNINSKIH SPORIH

Skrbstveni organi in družinska razmerja

Dolgotrajnost sodnega postopka pri razvezah razprtih zakonov — Rodbinska razmerja v pristojnost okrajnih sodišč

Pred dnevi je bilo v Ljubljani posvetovanje o reševanju medsebojnih odnosov državljanov, ki izvirajo iz raznovrstnih rodbinskih razmerij. Posvetovanja, ki ga je sklicalo Vrhovno sodišče LRS, so se mimo sodnikov tega sodišča udeležili tudi predsedniki okrajnih in okrožnih sodišč, predstavniki Republiškega sveta za socialno varstvo in številni družbeni delavci.

Posvetovanje se je osredotočilo predvsem na nekatere pomankljivosti in težave, ki nastajajo pri razveznih sporih, nadalje pri ugotavljanju izvenzakonskega očetovstva in pri določanju preživnin za materialno ogrožene osebe, predvsem za nedolžne otroke in razvezane žene. Obravnavali so tudi nekatere ukrepe, potrebne, da bi prizadeti, posebno pa še otroci, prišli čimprej do pravic, ki jim morajo izpolnjevati zakonski in izvenzakonski starši.

Številni diskusanti so grajali najprej dolgotrajnost sodnega postopka pri razvezah popolnoma razprtih zakonov, pri ugotavljanju očetovstva in pri izpolnjevanju preživninskih dolžnosti. Ugotovili so, da ima ta dolgotrajna sodna pot negativne in škodljive posledice za celotno družbo, za družino, posebno pa še za nedolžne otroke. Kljub prizadevanju, da bi sodni postopek kolikor se le da skrajšali, naletijo sodišča na številne objektivne in subjektivne težave, ki preprečujejo boljše in hitreje urejanje teh odnosov. Glede na to so izrekli željo in potrebo po še večjem sodelovanju družbenih organov pri reševanju teh problemov. Zlasti bi se morali še bolj kot doslej zavzemati za ta vprašanja organi socialnega varstva in sveti za varstvo družine, ki naj s primernimi oblikami dela pomagajo pri saniranju ogrožene družine in pri hitrejšem izvenzakonskem urejanju preživninskih in drugih dolžnosti državljanov. Da bi se to za družbo pomembno delo čim bolj razširilo, bi bilo potrebno ustanoviti pri vseh občinskih ljudskih odborih centre za socialno delo in posebne posvetovalnice za zakonice.

Na posvetovanju so ugotovili med drugim, da razveze zakonov sicer niso takšnega obsega, da bi bile za družbo pereč problem. Vendar pa je treba težiti k sklepanju trdnih zakonov in pravočasnemu saniranju ogrožene družine, zlasti tiste z otroki. Sproti in pravočasno je treba odkrivati osnovne vzroke zakonskih razdorov, ki so večkrat objektivno pogojeni. Zdravstveno stanje, materialna vprašanja, različni pogledi na vzgojo otrok, stanovanjske razmere, dolgotrajno ločeno življenje zakoncev, alkoholizem in podobno so najpogostejši krivi prepriro med možem in ženo. Ti razlogi sožitju med njima in seveda tudi ne morejo pripeljati h krepitvi družinskih odnosov. Te pojave pravočasno odkrivamo in odpravljamo, pa bodo tudi razvojni zakoni lažje in z razsodnim ter obzirnim sporazumevanjem urejali medsebojne odnose in odnose do svojih otrok.

Posvetovanje je ugotovilo, da povzroča dolgotrajnost predložitve čakanja na krivne analize. Te opravlja edino Inštitut za sodno medicino, ki pa je preobremenjen z delom. Zato so na posvetovanju predlagali, naj bi krivne analize opravljali tudi v vseh večjih bolnišnicah. V razpravi o preživninah pa so poudarili, da so le-te često sramotno nizke in da so v ne-nemnem zastojanju za življenjskimi stroški in zaslužki. Sodišča bi morala pri določanju višine preživnine upoštevati razne rednih zaslužkov zavezanecov tudi njihove dodatne in posranske dohodke. Tudi sicer pa je dolžnost slehernega zakonskega ali izvenzakonskega roditelja, da z večjo delavnostjo in prizadevnostjo poskrbi za

potrebna sredstva, s katerimi bo dostojno preživel svoje otroke.

Ob koncu obravnave navedenih problemov je posvetovanje ugotovilo, da so že dani pogoji za še bolj demokratično urejanje družinskih razmerij. Nujno bi bilo potrebno prenesti razveze in očetovske spore v pristojnost okrajnih sodišč in poenostaviti ter skrajšati celoten postopek. Občinski družbeni organi, kot so centri za socialno delo, sveti za socialno varstvo, sveti za varstvo družine, posvetovalnice za zakonice in podobni organi, pa bi že zdaj lahko sodelovali in odločali o vrsti vprašanj iz družinskih razme-

rij. To so vprašanja, ki niso toliko pravne narave, so pa splošno družbenega pomena. K temu je treba šteti tudi prizadevanje za sklepanje in vzdrževanje trdnih zakonov. V celoti pa bi že zdaj lahko na te organe prešlo odločanje o preživninah, o dodeljevanju otrok v vzgojo in oskrbo in o sporazumnem ločevanju sprtnih zakoncev, ki nimajo otrok. Vse to pa terja ustrezne spremembe in izpopolnitve naše rodbinske zakonodaje, ki mora biti v skladu z današnjo stopnjo družbenega razvoja in z današnjimi potrebami in interesi državljanov in družbe.

M. D.

Pred kratkim so v Zagorju ob Savi dokončali tretji stanovanjski blok, v katerega se je vselilo 34 družin. Foto Z. Deniša

Težišče je na praktičnem pouku

Izkušnje o izobraževanju kmetijskih delavcev v mariborskem okraju

Kot drugod po Sloveniji se širi tudi v mariborskem okraju izobraževanje v kmetijstvu po dveh poteh: v rednih šolah po vzgajajo mladino za vse stopnje, ponekod ustanavljajo pri rednih šolah tudi oddelke za odrasle. Po družbenih posestvih in v zadrugah pa so lani začeli izobraževati na delovnih mestih. Razdobje je še prekratko, da bi že lahko govorili o kakih posebnih uspehih izobraževalnih centrov na posestvih, ker jih povsod še nimajo. Res pa je, da so se kolektivi razgibali in da si ta oblika izobraževanja uspešno utira pot. Priča-kujejo, da bo odločilno vplivala na povečanje proizvodnje in izpolnjevanje planskih nalog v kmetijstvu.

Komisija za izobraževanje pri okrajni zbornici za kmetijstvo in gozdarstvo je pri sestavi izobraževalnih načrtov pripravila, da bi posvečali čimveč pozornost praktičnemu pouku. In svetovala vsem posestvom, da uredijo kadrovske službe in analizirajo delovna mesta. Na osnovi potreb po strokovnih kadrih bodo potem organizirali ustrezne oblike izobraževanja. Vse to so namreč pri dosedanjem načinu vzgoje premalo upoštevali in tečajev ter seminarjev niso povezovali s praktičnimi nalogami in proizvodno problematiko posameznega posestva. Tudi niso nadzorovali pridobitve izobraževanja, zlasti ne njegovega vpliva na povečanje pridelkov in boljše gospodarjenje. Nov sistem izobraževanja na delovnem mestu, ki zamenjuje klasične tečaje in seminarje, bo pomankljivosti odpravil in pomagal kmetijskim organizacijam, da pridejo čimprej do takih strokovnjakov, kot jih potrebujejo.

Izobraževalna komisija je za začetek predlagala ustanovitev osmih izobraževalnih centrov

in zanje pripravila načelne teze o vsebini in organizaciji pouka ter praktične programe. Doslej je doseglo najboljši uspehi vinogradniško posestvo v Jeruzalem-Ormož, kjer so ustanovili center lanske jeseni. Program izobraževanja zajema 4 glavne panoge, t. j. izobraževanje delavcev v sadjarstvu, vinogradništvu, živinoreji in poljedelstvu. Dodatno jim posredujejo tudi družbeno-ekonomsko znanje. Od 695 stalnih delavcev in uslužbecev je na posestvu 315 delavcev nekvificiranih. Sedaj se v dveh tečajih izobražuje 85 vinogradnikov in sadjarjev. Tisti, ki bodo pokazali zahtevno znanje, pa bodo upravljalci okrajne komisije vpit za kvalifikirane delavce. Drugih oblik izobraževanja center še ni utegnil organizirati, misli pa vključiti vanj še živinorejce in poljedelce.

Tudi na kmetijskem gospodarstvu Kidričevu prevladujejo nekvificirani delavci. Pozimi leta 1959/60 so hodili v tečaje za priučitev. Okrog 60% delavcev je izpite opravilo. Da bi se delavci radi izobraževali, govori tudi občinska anketa, v kateri je 110 od 156 anketirancev izrazilo željo po izobraževanju. Sklep o ustanovitvi izobraževalnega centra so samoupravni organi že sprejeli, nima pa še urejene kadrovske službe niti vodje centra.

Dobro pa že delata dva izobraževalna centra v gozdarstvu. Izobraževalni center na Osankarici, ki ga je organiziralo gozdno gospodarstvo Maribor, je priredil seminar s 15 udeleženci za gojitveno načrtovanje, tri seminarje za 36 članov delavskih svetov, upravnih odborov in obratnih delavskih svetov ter tečaj za motoriste pri motornih žagah z 12 udeleženci. Ta center ima za letošnje leto v programu še šest te-

Vse večja vloga združnih svetov

IZ INTERVJUJA Z MAKSOM KRMELJEM, PREDSEDNIKOM GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE OB VOLITVAH ZADRUŽNIH SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Ob volitvah novih združnih samoupravnih organov objavljamo nekaj misli iz intervjuja z Maksom Krmeljem, predsednikom Glavne združne zveze Slovenije.

Priprave za volitve v nove združne svete, v katerih so politične in združne organizacije skupno s proizvajalci ocenile prehojeno pot in se dogovorile zlasti za prihodnje naloge, gre do h koncu. Pred nami so volitve, na katerih naj bi bili izvoljeni predani in sposobni člani delovnih kolektivov zadrug in zadrugnikov.

V dosedanjih socialističnih preobrazbi vasi je imela zadruga zelo pomembno vlogo, zlasti pa so učinkovito posegali v gospodarjenje pred dobrima dvema letoma izvoljeni zadrugni sveti. Sprito naglega spreminjanja razmer v vasi, iz katere iz dneva v dan odhajajo delovne moči v razne druge poklice, postaja zadruga čedalje bolj važnejša socialistična kmetijska organizacija, saj prevzema organizacijo družbene proizvodnje v veliko večjem obsegu kot doslej.

Prav zaradi povečanih nalog zadrug smo dosedanje majhne in ekonomsko skromne zadrug združili v gospodarsko močnejše kmetijske organizacije. Tako zadruga pa potrebuje tako vodstvo, take zadrugne svete, ki bodo kos velikim in odgovornim nalogam ter bodo uspešno vodili zadrugo. Zadrug dobivajo čedalje več usposobljenih strokovnih kadrov. Pravkar odhaja v proizvodnjo in se vključuje v prizadevanja za še hitrejšo socialistično preobrazbo vasi novih tisoč kmetijskih tehnikov; nove zadrug ne nalagajo čedalje več sredstev v gradnjo hlevov, pitališč in nabavljajo najraznovrstnejša moderna proizvodna sredstva. Vse to so tehtni razlogi, zaradi katerih je nujno, da izberejo in izvolijo v zadrugne svete najresnejše kandidate, tiste člane delovnih kolektivov zadrug in zadrugnikov, ki so se pripravili zavestno in resno potegovati in se boriti za izpolnjevanje zahtevnih nalog našega petletnega programa v kmetijstvu.

Razen organiziranja novih zadrugnih obratov pa čaka zadrugne svete še drugo, prav tako važno področje dela, to je organizacija, izpopolnjevanje in poglabljanje proizvodnega sodelovanja med kmetijskimi posveti, zadrugami in zadrugniki. Tu so še velike neizkoriščenosti, ki lahko rodijo nove velike uspehe.

V zvezi z utrjevanjem zadrug je tesno povezana tudi organizacija delavskega upravljanja na ekonomskih enotah ter ustanavljanje in krepitev sindikal-

Maks Krmelj

nih organizacij. Zadrugni svet torej stopa v veliko bolj organizirano in odgovorno sodelovanje v vodstvu in upravljanju gospodarstva.

Upoštevač vse te nove elemente in premike v zadrugah ter na osnovi razprav in dogovorov med člani delovnih kolektivov ter zadrugnikov, potekajo tudi vse priprave na volitve. Namen tega je, da prvi in drugi izvolijo v zadrugne svete sorazmerno število članov, pač glede na njihovo vlogo in sodelovanje v podružljeni kmetijski proizvodnji.

Iz vseh dosedanjih priprav za volitve v zadrugne svete, ki potekajo zelo živahno, in ob velikem zanimanju delovnih kolektivov zadrug ter zadrugnikov je moč sklepati, da bo na volitvah velika udeležba in da bodo zadrug dobile take samoupravne organe, katerih člani se bodo nesebično prizadevali za še hitrejši razvoj socialistične preobrazbe kmetijstva.

Zaključki političnih tribun nalagajo obveznosti

Na letni konferenci občinskega sindikalnega sveta na Jesenicah, ki je bila letos po obliki nekoliko drugačna kot prejšnja leta, so razpravljali v komisiji za delavsko samoupravljanje o nekaterih izredno pomembnih vprašanjih razvoja tega upravljanja. Problemi, ko so jih obravnavali, o katerih so govorili letos tudi na občinski konferenci Socialistične zveze, so med drugim naslednji: zaostajanje delavskega samoupravljanja v manjših gospodarskih organizacijah in v obratnih podjetjih, ki imajo svoje sedeže izven občine; prepočasno uveljavljanje večjega materialnega interesa proizvajalcev za boljše gospodarjenje in posebej: delavsko samoupravljanje na železnici.

Problem v manjših podjetjih je v tem, da so se organi delavskega samoupravljanja le malo uveljavili. Zelo pogosti so primeri, ko je upravljanje še vedno v rokah upraviteljev in knjigovodij, medtem ko delavski svet ne ve, kaj se dogaja v podjetju. Organi delavskega samoupravljanja ne vedo, kakšna poročila o položaju podjetja pošilja upravnik raznim organom in kakšne gospodarske odločitve sklepa z njimi, čeprav so te odločitve življenjskega pomena za ves kolektiv oziroma za razvoj podjetja. Člani delavskih svetov v takšnih podjetjih zelo malo vedo o svojih dolžnostih in tudi ne poznajo problemov v gospodarskih organizacijah. Menda sploh ni bilo primera, ko bi organ upravljanja ali pa uprava podjetja želela zvedeti za mnenje kolektiva o pomembnejših zadevah v podjetju.

Na Jesenicah so takšni primeri skoraj v vseh manjših podjetjih. Zlasti očitni so v nekaterih gostinskih podjetjih. V hotelu Pošta, ki ima več ločenih obratov, člani organov upravljanja niso vedeli, kdaj in kdo jih je izvolil v te organe. V gostinskem podjetju na Javorniku je uprava nabavljala osnovna sredstva brez vednosti organa delavskega upravljanja. To so primeri, ki nedvomno kažejo na še močno veljavno operativnega vodstva v upravljanju gospodarskih

organizacij, in zdaj se, da so v takšnih podjetjih organi delavskega samoupravljanja sivo zato, ker to terjajo predpisi.

Naslednji problem so obratna podjetja, ki nimajo sedeža na območju občine. Na Jesenicah je takšnih obratov precej. »Gradis« n. pr. zaposluje 300 do 400 ljudi, ima pa gradovišča tudi izven Jesenic na Gorenjskem. Obratni delavski svet Gradisa na Jesenicah je imel doslej pravico sklepati delovna razmerja le z ročnimi delavci, vse ostalo so opravljali na sedežu podjetja v Ljubljani. Pravijo, da zdaj preučujejo, kako bi dali takšnim obratom nekoliko več pristojnosti. Gradbeno podjetje Nova Gorica, ki ima prav tako obrat na Jesenicah, pa nima niti takšnega obratnega delavskega sveta.

Omenjena komisija je obravnavala tudi sedanje razmere na železnici. Na Jesenicah je še pred decentralizacijo obstajal na železnici delavski svet z določenimi pristojnostmi, ki so vzbujale vsaj minimalno zanimanje za boljše gospodarjenje. Sedaj po decentralizaciji pa se zdi, kakor da kolektiv na Jesenicah ne bi imel niti vseh teh prejšnjih pristojnosti. Če bi bilo tako, potem bi pomenila decentralizacija korak nazaj. Zdi se, da so decentralizacijo naredili le pol koraka, več se pa še ne upajo, četudi je vsaka bojazen neutemeljena. Železnica, ki meni, da bi lahko oblikovala svojo ekonomsko enoto na Jesenicah in da za to so objektivni pogoji.

Napoved bi k vsemu temu povedali to: ugotovitev na takšnih tribunah, kot je letna konferenca sindikata, predvsem pokažejo, koliko se ustrezni sklepi uveljavljajo v praksi. Le-ti so obvezni tako za organe upravljanja kot za operativna vodstva. Zal pa je marsikateri sklep s takšnih političnih tribun samo še sklep. In sicer zategadelj, ker je ponekod še močna zmorna miselnost, da sta vodenje gospodarstva in politično upravljanje v delovnih organizacijah ločeni zadevi.

Rudi Vogrič

Bolj izkoristiti izkušnje

Delovni kolektiv Vinogradniškega gospodarstva Jeruzalem-Ormož hoče lanske uspehe v pridelovanju grozdja razširiti na čimveč vinogradov

Ob pomladanskih delih v vinogradih oživljajo delavci Vinogradniškega gospodarstva Jeruzalem-Ormož spomine na lanske uspehe. Nanje niso samo ponosni, ampak so jih lahko tudi veseli, saj so jim prinesli gmotno korist.

Anton Zafošnik, strokovni vodja v vinogradih, ki je tudi predsednik delavskega sveta, je povedal:

»Kljub lanskim slabim letnim pridelavi 32 hl mošta povprečno na hektar s povprečno ali celo nadpovprečno kakovostjo. To sicer ni visok hektarski donos, zato pa je treba dodati, da je polovica naših vinogradov pod to povprečno rodnostjo in da bi bilo treba v prihodnjih letih obnoviti dve tretjini vseh vinogradov. V zvezi s tem se vedno nizkemu povprečnemu hektarskemu donosu pa nam je uspelo proizvodne stroške znižati za okrog 10 din pri litru mošta, na 92,50 din.

Takšno je bilo povprečje, je nadaljeval, mi se trudimo, lahko rečem, da smo z ustreznim nagrajevanjem dosegli, da se trudijo vsi delavci, ki delajo v vinogradih, da bi v čimveč vinogradih dosegli takšen rekordni pridelek, kot smo ga lani v nekaterih. Ta pa je bil mnogo nad povprečjem. V večini vinogradov, ki smo jih obnovili v zadnjem času in so že polno rodni, smo pridelali okrog 100 hl mošta na hektar; v vinogradih, s katerimi smo tekmovali za visok pridelek — merili so 13,36 ha — pa smo pridelali povprečno 198 stotov grozdja na hektar, kar je dalo okrog 140 hl mošta. Takšne vrhunske rezultate smo dosegli na več krajih: na področjih Jeruzalema, Temnarja, kjer raste »biser s kajžarja«. Koga in Brebovnik. Proizvodna cena enega kilograma grozdja v teh vinogradih je znašala kmaj 26,28 din. Na eni parceli smo pridelali 248 stotov grozdja na hektar in iz njega iztisnili 174 hl mošta. Proizvodna cena enega kilograma tega grozdja je bila 18,48 din. Ko smo obračunali ves pridelek grozdja z omenjenih 13,36 ha

vinogradov po planirani ceni pridelali 32 hl mošta — kar je okrog 91 din za liter mošta — smo dobili 11.930,00 din čiste dohodka. To nas spodbuja, da se zdaj še bolj trudimo za velik pridelek.

— Kakšne načrte imate za letos in prihodnja leta?

»Rekordno proizvodnjo želimo razširiti na čimveč vinogradov. To pa je povezano z obnovno le-teh. Predvidevamo, da bomo letos obnovili 35 ha; nekateri vinograde, ki smo jih obnovili po vojni, pa preurejamo za strojno obdelavo. Mislimo, da bomo lahko sedanjo re-

kordno proizvodnjo razširili na okrog 200 ha vinogradov od sedanjih 557 ha.

Razen obnove je zelo važna nega vinogradov. Za veliko proizvodnjo sta potrebni dodatno gnojenje — na tekmovalnih parcelah smo potrosili po enem hektaru 4500 kg umetnih gnojil, kar je enkrat več od povprečne porabe — in intenzivna zaščita vinogradov pred boleznimi in škodljivci. Nizka proizvodna cena kaže, da se takšna vlaganja izplačajo, zato jih bomo letos razširili še na druge vinograde.

Dodati moram še, da nam je k lanskim uspehom mnogo pomagal Zavod za pospeševanje kmetijstva v Mariboru, s katerim smo tesno sodelovali in vestno izpolnjevali njegova navodila. Zdjaj pa namo že precej izkušen. J. Petek

Prvega maja bodo v Novi Gorici odprli nov hotel. Imel bo 71 postelj. Foto: S. Jerala

ZABELEŽENO

Zakaj manjvredno meso?

Namenila sem se, da bom iz službe gredle kupila telečje zrezke, ki bodo prav izdatno in hitro pripravljeno kosilo. Vstopila sem torej v delikaten trgovino na Gosposvetski cesti, eno od ljubljanskih samopostrežnih trgovin. Izbrala sem telečje meso brez kosti, kar je na prodajnem pultu tudi označeno. Tako človek še hitreje dobi zaželeno meso. Doma sem vzela teletino iz prozorne vrečke in razočarana obšla. Meso namreč sploh ni bilo primerno za zrezke, saj je bilo polno kit in kožic, ki pa so bile spretno prikriti. Ni mi

kazalo drugega, kot da na hitro spremenim jedilnik.

Meso, ki je samo na zunanji strani lepo in torej varljivo na pogled, saj si ga kupec ne more dobro ogledati, bo težko privabil kupca vdrugič. Mislim, da se bo uveljavila prodaja pakiranega mesa v vrečah v samopostrežnih trgovinah samo tedaj, če bo potrošnik videl, da je dobil res tako meso, kakršnega si je želel. V nasprotnem primeru pa bo razje počakal pri mesarju, četudi pol ure, saj bo tam videl, kakšno meso mu bo mesar odrezal in bo lažje uveljavil svoje želje. V. K.

STOLPEC ZA NOVE KNJIGE

NASA SODOBNOST

Za četrto letošnje številke Naše sodobnosti je slikar Veno Pilon, čigar »Ajdoščina« predstavlja to pot likovno pri- bogo, prispeval odlomek iz svo- je sveže, vedro napisane avto- biografije. Uredništvo ga je z naslovom »Živ, živ! uvrstilo na uvodne strani. Lojze Krakar je iz moderne poljske liri- ke prevedel izbor pesmi Julia- na Przybosa, Adama Wazyka, Mieczysława Jastruna, Czesła- wa Miłosza in Tadeusza Roze- wicza ter dodal zgoščene bio- grafske podatke teh pesnikov. Od domačih pesnikov sodeluje Niko Grafenauer, Matej Bor pa je objavil širši odlomek iz romana z naslovom »Malinov grm«. Vladimir Kavčič nade- ljuje svojo prozo »Tja in na- zaj«. Jože Udovič pa je zaklju- čil prevod »igre za glasove« Dylana Thomasa »Pod mleč- nim gozdom«.

V esejističnem delu se Naša sodobnost v četrty številki s širšim portretom Rapa Suklje spominja pokojnega črnega pisatelja Richarda Wrighta in njegovega dela. Marjeta Pir- jevec je prevedla dva značil- na odlomka iz nove knjige francoskega pisatelja in eseji- sta Jeana Duvignauda »Vstop- nica za v 20. stoletje«, v kateri avtor kritično obravnava neka- tera aktualna vprašanja sodo- bne civilizacije in kulture. Na zadnjih straneh prinaša revija v stalnih rubrikah knjižne oče- ne, pregled razstav in ljubljans- kih galerijah, širši kritični za- pis o »Harlekinovem plašču« Jožeta Javorška, poročilo o le- tošnjem filmskem festivalu v Oberhausenu in še drugo gra- divo.

SODOBNA PEDAGOGIKA

Prva letošnja dvojna števil- ka revije Sodobna pedagogika, ki jo izdaja Zveza pedagogskih društev LR Slovenije, prinaša zanimivo strokovno gradivo v člankih Ivana Andoljška (Učna načela pri izobraževanju odras- lih), Franca Pedika (Kaj je pedagogika psihologija), Dušana Bavdeka (Naloge prosvetnih delavcev v luči Zakona o osnovni šoli), Neže Maurer (Televizija in šola), Mira Luž- nika (Nujnost pomoči mladim učiteljem) ter Jožeta Košoroka (Pomoč esperanta pri izvažanju šolske reforme). Med osta- limi članki, ocenami in poro- čili je zlasti zanimiv prispe- vek dr. Madžukanta Mehte »Učitelji za šolanje odraslih in njih usposabljanje v Indiji«. Stano Uršič pa je zabeležil ne- kaj misli o reformirani gimna- ziji.

MLADA POTA

V četrty letošnji številki re- vije za mladino Mlada pota je začela Tanja Drmec objavljati dramo iz sodobnega dijaškega življenja »Lastovke, oči in podstrešno okno«. Iz istega okolja sta zajela snov tudi pri- povednika Boris Paš za »Bar- baro« in Magda Valentincić za novelico »Glej da... dragica«. Ingo Paš pa je napisal lep mi- niaturen portret pokojne Lili Novy. Svoje pesmi objavljajo v tej številki Alenka Avers- perger, Janez Juvan, Jože Hu- mer, Jože Medija in Darinka Veselič. Literarni prevod pre- stavlja bralcem tokrat enega izmed najuglednejših pred- stavnikov sodobne skandinav- ske književnosti, H. C. Bran- nerja, z avtobiografsko pripo- vedjo »Močvirje moje mlado- sti«. Maks Smrdel objavlja po- topis »Z našimi maturanti po Poljskem«. O filmski proble- matiki piše Vitko Musek, o Györgiju Lukacsu Ivo Solar, o avtomatizaciji in njenem vpli- vu na družbeni razvoj v sodo- bnem svetu pa Ivan Rudolf in Savina Jogan. Poleg ocen no- vih knjig in aktualnih beležk niso izostali tudi pogovori uredništva s sodelavci. Likov- no opremo četrty številke re- vije Mlada pota predstavljajo risbe Leopolda Hočvarja.

OBZORNIK

V četrty letošnji številki Ob- zornika spremljate priloge v bakrotisku z motivi iz Sahare in zanimivostmi iz živalskega sveta članka »Dežela prihod- nosti: velika Sahara« in »Ži- valj, naši neznan prijatelj!«. Med pestre članke s področja literarne zgodovine (o avtorici »Koče strica Toma« Harriet Beecher Stowe), likov. umetno- sti (o slikarju Giottu), antropo- logije, biologije, medicine in tehnike so pomešani domači in tuji literarni drobci pesnikov Grigorja Viteza, Marte Gorup, Pavla Zidarja, Maričke Zni- darsič in Fabla Nerude ter pri- povednikov Edith don Caster, Johna Galsworthyja, Jakova Ignjatoviča, Antona Čehova in Mihaila Zoščenk. Revijo zak-ljučuje članek uredništva, v katerem so orisane nove nalo- ge izdajateljice Obzornika, Prešernove družbe, pri nadalj- njem širjenju slovenske knji- že.

V zagrebški Mestni galeriji »Benko Horvat« je od 4. aprila odprta velika razstava, ki z 235 podobami 95 avtorjev prikazuje hrvatsko slikarstvo v XIX. stoletju. Razstava, ki zajema čas od padea absolutizma l. 1790 do prihoda Vlahu Bukovca v Zagreb leta 1894, je plod dveletnega sistematičnega zbiranja in obdelovanja gradiva iz vse Hrvatske in bo tako lahko pomenila široko osnovo za nadaljnje preučevanje tega obdobja hrvatske likovne zgodovine. Ekspozite dopolnjuje ilustrativna besedila in priročen katalog. — Na sliki je »Poletje« (1870) Josipa Franja Mückeja.

BEOGRAD

Zbornik spominov revolucionarjev

Izšle so druga, tretja in četr- ta knjiga velike jubilejne iz- daje »Stirideset let«, v katerih so zbrani spomini aktivistov jugoslovanskega revolucionar- nega gibanja. Za tisk je pri- pravljeno tudi gradivo za na- slednji dve knjigi, ki se bosta pojavili v knjigarnah še letos.

Prva knjiga tega zbornika,

ki je bila tiskana na pobudo odbora za proslavo 40-letnice ZKJ, je izšla lani. Obsegala je prvo dobo delovanja Komun- istične partije po šestojanuar- ski diktaturi. Druga knjiga vsebuje spomine aktivistov iz časa diktature, naslednji dve pa obsegata dobo revolucionar- nega poleta, ki ga je vodila

KPJ, se pravi od leta 1935 do

marčnih dogodkov leta 1941. Peta in šesta knjiga, ki sta pripravljene za tisk, bosta za- jemali najbolj veličastni, a tu- di najtežji del poti naše Partije, dobo osvobodilne vojne in revolucije. Ti dve knjigi nima- ta namena prikazati vseh do- godkov od leta 1941 do leta 1945, temveč predvsem vlo- go KPJ pri vodstvu vstaje in re- volucije. V peti in šesti knjigi bo objavljena tudi zbirka spo- minov tovariša Tita na razne dogodke in posamezne akcije od marčnih dni do osvobodit- ve.

Uredništvo zbornika je zbra- lo za to izdajo veliko število prispevkov mnogih revolu- cionarjev, med njimi najvišjih dr- žavnih in partijskih voditeljev. Izdaja bo imela velik pomen kot ilustracija bogate revolu- cionarne aktivnosti naše Partije in kot vir podatkov za zgo- dovinske študije o posameznih dogodkih in obdobjih.

KONCERTI

Pristni Mozart

Edini močan vtis, ki je po- stajalcu ostal po zadnjem sim- foničnem koncertu, je plemen- ito doživetje Mozarta, kakor ga je podala pianistka Moni- que Haas iz Pariza. V ostalem koncertni spored že sam po se- bi ni kaj prida obetati. Napo- vedano simfonijo Prokofjeva je zamenjala Skrijabinova »Poeme de l'extase«, v har- monskem oziru zelo razkošno delo, s stalnim dimaničnim cre- scendom, ki pa ni toliko izraz neke notranje napetosti in dra- matičnosti stopnjevanja, kolik- or učinkuje predvsem kot enostavno kopičenje zvoka. Po svoji formi je skladba zelo zdrobljena, tako da je izva- jalcu zelo težko zbrati in po- vezati melodične fragmente v jasno in logično zaporedje. — Dirigent Bogo Leskovic je v tem delu uspel. Njegovi in- terpretaciji je manjkala le ma- lo večja plastičnost. Motivi in teme so bili mestoma globoko pogreznjeni v zvočno maso, ta- ko da je bilo težko zasledovati tok skladateljeve misli.

Dokaj medel vtis je napra- vila tudi Suitsa za godala skla- datelja Jurija Gregorja. Poleg vsebinsko praznih vsebuje Sui- ta nekaj zelo lepih, toplo ob- čutenih mest. Morda je glavna hiba njegove skladbe v tem, da si posamezne epizode ne sledijo po neki notranji nujno- sti. Posamezni stavki so brez čvrste, zaokrožene forme in brez jasne dramaturške linije. Izrazito slabi in nepravilni so zaključki nekaterih stav- kov.

Skladatelj Jurij Gregor

Izredno doživetje je bil Mo- zartov klavirski koncert v d- molu v izvedbi pianistke Mo- nique Haas iz Pariza. Solistka ga je podala z globokim mu- zikalnim občutkom in suverenim poznavanjem stila. Poseben čar njene igre je v čvrstem in ži- vem ritmu, polnem sijajnih akcentov, ter v čudovito meh- ki in božajoči sprevnosti — dvo- je odlik, ki jih zlasti Mozart zahteva od svojega interpreta. K sijajni izvedbi Mozartovega klavirskega koncerta je mnogo prispeval tudi dirigent Bogo Leskovic, ki mu je uspelo iz- vabiti iz orkestra žlahtno mu- ziko, plemenito po zvoku in cel- nosti toplenga občutja.

Uroš Prevorsek

Pianistka Monique Haas

MNENJA Samoprispevek izrednih študentov

Kaže, da ponekod in neka- terim pomeni razlikovanje med rednimi in izrednimi študenti vsebinsko razliko, različne pravice in dolžnosti, ne pa sa- mo različnih oblik študiranja. Mislim na mneneja pa tudi na orakso, da morajo izredni stu- denti ponekod plačevati pose- ben prispevek, ki bi mu lahko rekli tudi šolnina in ki ga red- ni študentje ne plačujejo.

Zvezni splošni zakon o fa- kultetah in univerzah je pri- nesel razen drugih novih do- ločil, na primer da lahko usta- novijo fakulteto občina, orga- nizacija in drugi, da obsega redni pouk tri samostojne, medsebojno povezane stopnje ali da se na fakulteto lahko vpišejo ob ustreznih pogojih tudi osebe brez poprejšnje for- malne izobrazbe, tudi določilo, da je treba na vseh fakul- tetah omogočiti obliko izred- nega študiranja in da je treba za izredne študente organizi- rati posebne oblike pouka.

Lani decembra, ko je Ljud- ska skupščina LR Slovenije sprejela Zakon o visokem šol- stvu v LRS, smo poudarjali ve- liko demokratičnost glede ustanavljanja visokošolskih za- vodov, glede vpisa vanje in posebno smo poudarjali izena- čitev tako imenovanih izred- nih študentov z rednimi. Pri tem smo opazovali, da pojem izredni študent nikakor ne sme označevati različnih pravic in dolžnosti, različne veljave in podobnega. Izredni študij je le drugačna oblika študira- nja, ki naj bo uspešna pot za vzgojo kadrov in ki naj pred- vsem sprost, zdemokratizira visokošolski študij.

Izredni študij — smo ugo- tavljali — odpravlja iz objek- tivnih razmer izvirajočo pri- vilegiranost tistih, ki stanuje- jo v visokošolskih središčih ali ki imajo drugačne ugodnejše pogoje za redni študij, in po- maga tistim, ki so se zaradi nujne morali zaposlili ali iz drugih razlogov niso mogli študirati, da nadomestijo zamu- jeno oziroma tisto, za kar so bili prikrajšani. Dokončno smo hoteli odpraviti to, da bi se izobraženost rekrutiralo večidel iz krajevno ali druž- beno opredeljenih območij. Nakazovali smo celo možnost, da utegne kje postati sedanj- tako imenovani izredni študij kar »redna« oblika študiranja. Seveda bo treba ob taki raz- vojni poti temeljito razmisli- ti in upoštevati splošno oziro- ma vestransko, ne le strokov- no raven izobražencev. Seda- šnje namene in načela glede

izrednega študija oziroma gle- de ljudi, ki študirajo po tako imenovanih izrednih oblikah, smo pa uzakonili.

Šesti člen temeljnih določb Zakona o visokem šolstvu v LRS pravi, da ima vsakdo pravico, da se ob enakih po- gojih vpiše na vsak visokošol- ski zavod oziroma na vsako stopnjo pouka in da doseže ustrezno stopnjo izobrazbe. 35. člen določa, da postane stu- dent, kdor se vpiše na visoko- šolski zavod. 30. člen pravi, da za izredne študente organi- zirajo visokošolski zavodi po- sebne oblike pouka, lahko tudi zunaj svojega sedeža. 37. člen namreč določa, da se na viso- košolski zavod lahko vpiše kot izredni študent, kdor je v stal- nem delovnem razmerju ali iz drugih upravičenih objektivnih vzrokov ne more obiskovati pouka kot redni študent. Izje- moma, je rečeno v tem členu, se lahko s predpisom Izvršne- ga sveta začasno odloži uved- ba izrednega študija za posa- mezen visokošolski zavod ali njegovo organizacijsko enoto.

Iz teh zakonskih določil iz- haja, da ima enake pravice in dolžnosti — moralne in gmo- tne — vsak študent, ki se vpi- še na visokošolski zavod, ne gle- de na to, kakšna je oblika študiranja, in da je tudi organiziranje oblik izrednega študiranja osnovna dejavnost visokošolskih zavodov.

Osnovno dejavnost katerega koli šolskega zavoda oziroma ustanove finansira ustanovi- telj, družbena skupnost oziro- ma tisti, za katerega opravlja ustanova osnovno izobraževal- no dejavnost (Temeljni zakon o finansiranju šolstva).

Izjemoma — pravi tretja ali- nea 3. člena Temeljnega zaka- na o finansiranju šolstva (Ur- list FLRJ, 53-687-1960) — se lahko s predpisi o posameznih šolah oziroma z njihovimi pra- vili (statuti) določi, da tudi učenci, obiskovalci šole oziro- ma uporabniki v skladu s svo- jimi gmotnimi možnostmi pla- čujejo del stroškov za oprav- ljanje dejavnosti šole. Ta do- ločba ne velja za obvezno osnovno šolanje.

To določilo ni dovolj preci- zirano. Razlagati ga je, upo- števač druga načela, tako da plačujejo uporabniki šole ti- sto dejavnost šole, ki ne sodi v njeno osnovno dejavnost, to- rej da naročnik plača posebne storitve šole.

Tudi tega določila o samo- prispevku ni mogoče uporabiti tako, da bi morali izredni stu- denti plačevati poseben prispe- vek. Oblike za izredno študi- ranje sodijo v osnovno dejav- nost visokošolskega zavoda. Pač pa pravi 28. člen Zakona o visokem šolstvu v LR Slove- nije: Pri določanju učnih načr- tov in programov, pri organi- ziranju praktičnega dela stu- dentov, pri uvajanju tečajev in pri organiziranju učnih oblik za izredne študente morajo vi- sokošolski zavodi sodelovati z zainteresiranimi organi, zavodi in organizacijami.

V tem okviru je mogoče go- voriti o prispevku za oblike izrednega študiranja, ki zahte- vajo velika sredstva. Izven te- ga ni mogoče osebno obreme- njevati študenta, ki študira po izredni obliki, ne le zato, ker to ni v skladu z načelno politiko demokratičnosti v šolanju in skrbi za kadre, marveč tu- di zato ne, ker je v nasprotju z zakonskimi določili.

Zakon o visokem šolstvu do- loča fakultetam in visokim šo- lam temeljne okvire. Naloge, organizacija in delo zavoda oziroma združenja se določijo s statutom zavoda oziroma združenja (20. člen). Ta velika samoupravna svoboda pa se- veda nikakor ne sme iti čez zakonski okvir.

Ponekod znaša zahtevani sa- moprispevek izrednih študen- tov precejkrat deset tisoč di- narjev letno. Če ga plača pod- jetje, teritorialna enota, usta- nova ali organizacija, to ne obremeni izrednega študenta osebno. Drugače je s študenti, katerim nič ne plača pri- spevka za izredni študij, ki ga zahteva šolski zavod ali njego- va organizacijska enota. Ze- brez tega bremena pa pomeni izredni študij precejšen napor.

Marsikje nič ne vedo o sa- moprispevku izrednih študen- tov. Ponekod pa menijo, da iz- redni študent lahko plača, ker je v službi. Temu se da opo- rekati, da se je najbrž moral zaposliti, čeprav bi morda ra- je študiral, in da na delovnem mestu tudi dela, ustvarja ne le dobira mesečne prejemke. Nekateri spet pravijo, da se gre marsikateri izredni študent go- spoščno in študira le zaradi tega, da bi si s kvalifikacijo obdržal dobro delovno mesto. Drugi menijo, da bi nekakšen simboličen samoprispevek iz- rednega študenta spodbudno vplival na njegovo študijsko delo. Ob obojem bi dejali, da mora biti merilo znanje, regu- lator pa nepopustljivost pri iz- pitih. Ostra zahteva po znanju bo preprečila zlorabe. Teh je bilo pa dokaj tudi pri rednih študentih.

S. Kališnik

Po sarajevskem gledališkem festivalu Nagrade za slovenska odra

Slovenska udeleženca letoš- njega Festivala malih odrov sta se vrnila s te zanimive gle- dališke manifestacije z lepimi uspehi in priznanji kritike ter uradne žirije. To velja zlasti za »Oder 57«, ki je za svojo izvedbo »Afero« Primoža Ko- zaka v režiji Francija Križaja prejel vrsto osrednjih festival- skih priznanj. Žirija Drugega festivala malih odrov in žirija kritike sta se strinjali v odlo- čitvi, da je »Afera« najboljša uprizoritev letošnjega festivala ter ji podelili »Zlati lovor« in »Zlato masko«. »Zlati lovor« za najboljšo vlogo je prejel tudi Jurij Souček — komisar

v »Aferi«. Ing. Sveti Jovanovi- ču pa je žirija podelila isto priznanje za scenografijo Be- ckettovega »Konca igre«, s ka- terim se je sarajevskega festi- vala udeležilo naše Eksperi- mentalno gledališče. Ocene gledaliških kritikov so tudi »Konec igre« v režiji Balbine Battelino-Baranovičeve uvrsti- le med najboljše dosežke Dru- gega festivala malih odrov. Delež, ki so ga dali letos tej gledališki manifestaciji slovenski dramski umetniki, je vsekakor tehten in razveselji- v. Ostalih sedem predstav le- tošnjega festivala je sicer po- kazalo pestro programsko pa-

noramo, kateri pa ni bilo mo- goče vseskozi priznati težnje po novem in eksperimental- nem v gledališču, čeprav je pri nas prav malim odrom pri- padlo področje eksperimental- nega iskanja. To trditve je kri- tika ugotovila na primer pri »Kvadraturi kroga« v izvedbi »Ateljeja 212« in ob nastopu Zagrebškega mladinskega gle- dališča, ki se je predstavilo z dramatisacijo Makarenkove »Pedagoške pesnitve«. Tem več priznanj za novi gledališki, predvsem igralski izraz so pre- jeli slovenski igralci v obeh uprizoritvah.

Ljubljanski godalni kvartet, ki ga sestavljajo Leon Picfer (violina), Ali Dermelj (violina), Vinko Sušteršič (viola) in Cenda Sedlbauer (čelo), je te dni prvokrat gostoval v Skopju. Na koncertu v Domu JLA je izvajal dela Mozarta, Carpentra, Nikolovskega in Ravela ter požel toplo pri- manje številnega občinstva.

PEVSKI JUBILEJ

Danes proslavlja 25-letnico svojega umetniškega delovanja prvak Opere SNG v Ljubljani basist Friderik Lupša. Mimo tovariškega srečanja dopoldne na odru bo gledališče dalo temu jubileju poudarek na ve- rni slavnostni predstavi Ros- sinijevoga »Seviljskega brivca«, v kateri bo slaviljenec znova zapel don Basilio. V svojem 25-letnem zvestem in požrtvo- valnem delu na deskah ljub- ljanske Opere je Friderik Lu- pša ustvaril celo galerijo basov- kih vlog, skoraj sto likov, med katerimi so tudi nekatere naj- težje partije operne literature. Kdo sega ne spominja kot Po- vodnega moža iz »Rusalk«, šegavega Kecalja iz »Prodane neveste«, pa tragičnega Don Kihota ali silnega Borisa Godunova? — Na sliki: Fri- derik Lupša v »Seviljskem brivcu«.

ZBOROV VOLIVCEV V LJUBLJANI

BEŽIGRAD: Slaba udeležba

Na zbor volivcev z omočja stanovanjske skupnosti »Boris Kidrič« je prišlo s štirih volivnih enot le 40 volivcev, čeprav je bilo razpisanih nad tisoč vabil. Zato je bila tudi razprava o letnem družbenem planu in proračunu občine zelo pija,

ske skupnosti. Koristen je bil predlog volivcev, naj bi arhitekti in odgovorni činitelji osvojili nekaj tipiziranih ali standardnih načrtov za gradnje novih šol. Podjetju »Ljubljana-transport« so poslali zahtevo, naj takoj uvede redno trolejbusno postajo pri Triglavski ulici, kar utemeljuje tudi s tem, da razen številnih prebivalcev s tega območja tudi nad 600 učencev z vaješke šole izstopa na tej postaji.

(N. L.)

STADION: Več dotacij za stanovanjsko skupnost

Na zboru volivcev stanovanjske skupnosti »Stadion« za Bežigradom so razpravljali o občinskem planu in proračunu za letošnji predlagali nekaj sprememb. Predvsem so se zavzeli za večje dotacije stanovanjski skupnosti, ki so ji nujno potrebne za normalno delo. Sprejeli so sklep, naj sredstva za komunalno dejavnost ostanejo združena, vendar naj bi v prihodnje pristojni občinski organi pri urejanju komunalnih zadev upoštevali želje stanovanjskih skupnosti in volivcev. Glede parkirnega prostora, ki ga bodo gradili na južni strani stadiona »Odrada«, so volivci menili, da bo za tovarnjake prejemajen in bi bilo treba vskladičiti obrtne dejavnosti v bodočem obrtniškem centru in v servisih doma stanovanj.

MARIBORSKI drobiž

Na zboru volivcev v 22. volilni enoti v Studencih so razpravljali o analizi gospodarskega in družbenega razvoja občine Maribor-Tabor in o predlogu družbenega načrta in proračuna za leto 1961. V nekaterih točkah se volivci niso strinjali s poročilom. Menili so, da podatek v poročilu, po katerem naj bi v minulih letih v nekaterih ulicah položili vodovodno omrežje, v celoti ne ustreza dejanskemu stanju. Poudarili so, da je bil vodovod položen le na večjih in manjših odsekih posameznih ulic. Nezadovoljni so bili s predlogom družbenega načrta, ker ne predvideva nadaljnjega širjenja vodovodnega omrežja na tem področju. Ta problem je bil že vsa zanjna leta na zborih volivcev ter so odoborniki volivcem zagotavljali, da se bo vodovodno omrežje v prihodnjih letih načrtno razširjalo. Družbeni plan pa letos tega ni predvidel. Ta problem je v tem delu Studenc tem bolj pereč, ker so sanitarni organi ugotovili, da je ponekod voda neuporabna. Na zboru so se zavzeli tudi za izgradnjo otroškega varstvenega zavoda, za katerega so že lani začeli pobirati prostovoljne prispevke.

(A. N.)

Seminar za prodajalce mlečnih izdelkov

Zavod za tehnično izobraževanje in Ljubljane in Trgovinska zbornica LRS sta organizirala prvi tečaj za prodajalce mlečnih izdelkov v mlekmarnah in delikatesah. Šestdesetinski seminar, ki se je pričel v prostorih Trgovinske zbornice 21. marca in ga v posameznih skupinah obiskuje 30 slušateljev, bo zaključen konec aprila. Tako bomo kmalu meseca dobili prve kvalificirane prodajalce mlečnih izdelkov, ki jih je zdaj še zelo malo.

(N. L.)

Tečaj za strojno vezenje

V trgovini za šivalne stroje »Singer« so trenutno trije tečaji za strojno vezenje. Ker je prostor, kjer so tečaji, zelo majhen, se strojnemu vezenju lahko privaja samo osem tečajnic hkrati. Za tečaj, ki traja dva meseca, morajo udeleženci plačati 2500 din. Za strojno vezenje uporabljajo običajne »Singer« šivalne stroje, na katere montirajo dodatno pripravo. V letošnjem letu so končali že 9 tečajev, ki se jih je udeležilo okrog 70 tečajnic.

(P. G.)

Proti koncu meseca prvi vozički »Tribune«

V podjetju »Tribuna« so se letos odločili za izdelovanje modernih otroških vozičkov, ki jih doslej pri nas še niso izdelovali. Delali bodo dve vrsti teh vozičkov, in sicer športne in globoke. Upali so, da bodo prve vozičke lahko dali v prodajo že v preteklem mesecu, vendar so nastale težave pri nakupu kovinskih cevi. Tako se bodo vozički pojavili v trgovinah proti koncu aprila, in sicer bodo stali 26 tisoč oziroma 16.000 dinarjev. Načrt jih bodo izdelali vsak teden približno 5000. (A. N.)

Gradbišče počitniškega naselja Počitniške skupnosti Ljubljana-Bežigrad v Luciji pri Portorožu.

Foto: F. Gerželj

Mali intervju

Stanovanja - najtežavnejši problem mariborskih visokošolcev

Na mariborskih višjih šolah je vpisanih več kot 3000 slušateljev, med njimi kakih 1000 rednih. Po številu študentov je na prvem mestu Tehniška višja šola, ki je letos odprla tudi oddelke za kemijo. Vpisalo se je 27 rednih in 40 izrednih slušateljev. Med njimi je tudi Mariborčanka Adela Križman, med fizikoturniki in zlasti med mladino zelo znana kot Gaga, državna prvakinja v orodni telovadbi. O problemih mariborske študentske mladine, ki so hkrati njeni problemi, je povedala:

— Kemija me je že od nekdaj zanimala, zato je zame študij prijeten, zanimiv. Med vsemi sedmimi predmeti imam najraje analitiško kemijo. Prostori, v katerih začasno gostujemo, so novi in lepi. Pred dnevi smo dobili tudi novo opremljen laboratorij za praktično delo. V njem lahko opravljamo razne pokuse hkrati 30 slušateljev. Vse

to prispeva k dobremu počutju vseh, ki smo se odločili za študij kemije. Seveda občasno tudi težave, ki jih mora premagovati novostanovljena šola. Te se med drugim kažejo v pomanjkanju potrebnih skript.

— Pogoji za študij so na šoli dokaj ugodni. Kako pa se znajdejo študentje izven šole?

— Najbolj težaven problem vseh, ki nimajo staršev v Mariboru, so stanovanja. Imamo kolege, ki stanujejo celo v kleteh. Da ne govorimo o visokih najemninah, s katerimi nekateri lastniki stanovanj izkoriščajo tiste, ki si iščejo potrebno steno. V Zvezi študentov smo o tem problemu že večkrat razpravljali. Izvolili smo posebno komisijo, ki bo pomagala reševati najtežje primere in bo v pomoč tistim, ki se bodo vpisali v jesenskem roku. Prav stanovanje mariborskega novince najbolj zagrani ali celo onemogoči študij. Člani komisije bodo poiskovali tudi pri podjetjih, da bi ta predvidela samske sobe za svoje štendišipirance. Mariborska »Metalna« je prva pokazala lepo razumevanje, ko je odstopila nekaj samskih sob našim kolegom.

— Kako se vključujejo študentje v družbeno in politično življenje?

— Kot na vseh ostalih šolah smo tudi pri nas aktivni na raznih področjih. Komisija za ideološka vprašanja pri Zvezi študentov skrbi za politično-ideološko vzgojo, imamo lastno organizacijo Zveze komunistov, trenutno je na šoli akcija za udeležbo pri gradnji avtoceste »Bratstva in enotnosti«, za katero bo Višja tehniška šola dala predvidoma 30 brigadirjev. Sicer pa je sleherni študent član vsaj ene izmed množičnih organizacij ali društva. Zlasti so aktivni kot športniki.

— Si tudi kot študent ostala zvesta orodni telovadbi, kjer si zadnja leta počela precej lovov?

— Se vedno sem član Partizana Maribor I. in dvakrat tedensko najdem čas za orodno telovadbo in za ritniko. Za dosežene uspehe — leta 1958 sem bila okrajna mladinska prvakinja v orodni telovadbi, na II. republiškem in VI. zveznem tekmovanju članice višjega razreda sem lani zasedla prvo mesto — se imam zahvaliti predvsem svojemu trenerju tov. Jožetu Zadniku, ki nas, mlade telovadnice, tako vztrajno in portvoralno vzgaja. Orodna telovadba zahteva od vsakega, ki se ji posveti, polno mero vztrajnosti in ljubezni, vse to pa pomaga privzgojiti dober trener.

— In tvoje največje želje, če bi jih zaupaš?

— Da bi čimprej in uspešno dokončala študij, kar je verjetno največja želja slehernega študenta. Da bi si sama s svojim znanjem služila kruh. Pa eveda, da bi tudi pri telovadbi ne razočarala sebe in drugih. Čaka me preizkušnja v tekmovanju za reprezentanco Subotice, rjube in morda tudi v Italijo. Tuja bom verjetno z našo reprezentanco nastopila na gimnastri v Stuttgartu. Za vsa ta srečanja bom potrebovala dobro kondicijo.

(jp)

SVETOVNO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO NA KITAJSKEM

JUGOSLAVIJA : ANGLIJA 5:3

PEKING, 7. aprila. Prvi dnevi velikega turnirja za svetovno namiznoteniško prvenstvo so že precej razjasnili položaj v posameznih skupinah ekipnega tekmovanja. Odnos sil v svetovnem namiznem tenisu bo — tako kažejo vsaj prvi rezultati — ostal še dolgo nespremenjen. Strah pred nekaterimi azijskimi državami pred začetkom prvenstva se je pokazal kot neupravičen, saj se bodo na prva mesta v svojih skupinah le plasirali nosilci skupin, pa tudi na druga mesta bodo verjetno pršli še spet tradicionalni večni »drugi«. Presenečenje tega šampionata sta edino reprezentanci Danske in Sovjetske zveze, res pa je, da ti igralci še niso zreli za tako zahtevne nastope.

Jugoslovani so doslej izpolnili vsa pričakovanja. Najboljši mož v ekipi je veteran Vogrinec, Marković II pa še ni v najboljši formi, čeprav do sedaj še ni izgubil nobene partije. Nekoliko slabši je Teran, kar gre pač pripisati predvsem pomanjkanju rutine in veliki odgovornosti. Prav gotovo je, da bo Jugoslavija osvojila drugo mesto v svoji skupini.

Tudi v tekmovanju žensk ni bilo neupravičenega. Vsi favoriti — Madžarska in Romunija v »A«, Kitajska in ČSSR v »B« ter Japonska in Anglija v »C« skupini zmagovalno brez težav.

V nadaljevanju turnirja moških ekip za Swaythlingov pokal je jugoslovanska reprezentanca po razburljivih borbah premagala najhujšega tekmeča za drugo mesto v »C« skupini. In sicer ekipo Anglije 5:3.

Dvoboj je bil izredno zanimiv, v katerem se je zlasti izkazal Kranjčan Teran, ki je v treh nizih premagal najboljšega igralca v angleškem moštvu Harrisona 21:13, 11:21, 21:16. Ostali podrobni rezultati so bili: Vogrinec — Maret 21:9, 21:13, Marković — Ingber 21:12, 21:17, Vogrinec — Harrison 21:19 14:21, 11:21, Marković — Maret 21:15, 21:10, Teran — Ingber 18:21, 21:11, 13:21, Marković — Harrison 13:21, 21:16, 17:21 in Vogrinec — Ingber 21:8, 19:21, 21:19.

PORAZ PROTI SZ : 3:5

V šestem nastopu v Pekingu je jugoslovanska reprezentanca doživela prvi poraz. Ekipa SZ jo je premagala 5:3. Vogrinec je izgubil vse tri partije in zaradi tega je bila zamaž tudi zmaga Terana nad

KOŠARKARSKI TURNIR ŠTUDENTOV V SOFIJI KONČAN

Francija : Jugoslavija 76:69 (37:33)

Sofija, 7. aprila. Močno oslajljena jugoslovanska študentska košarkarska reprezentanca je tudi v tretji tekmi podlegla nasprotnikom. Tokrat so jo premagali Francozi po izredno borbeni in zanimivi tekmi 76:69 (37:33). Jugoslovani so sprva vodili. V 9. minuti se je rezultat glasil še 20:17 za naše, pozneje pa so šli do odmora Francozi izenačili in povedli. V drugem delu igre so se naši uspešno branili in celo ponovno prešli v vodstvo s 41:39, vendar so na koncu popustili in morali prepušiti zmago nasprotnikom. Tudi na tej tekmi nista igrala Jelenc in Povž.

Končni vrstni red IV. študentskega turnirja: 1. Bolgarija, 2. Francija, 3. Jugoslavija. Vžlic temu mestu je pokal Zveze študentov Jugoslavije osvojila v trajno last naša reprezentanca, ker je zmagala na prvih treh turnirjih.

KOLESARJI PRVIČ PO JADRANSKI MAGISTRALI

Beograd, 7. aprila. Letos bodo najboljši jugoslovanski kolesarji prvič startali na dvoetapno dirko po Jadranski magistrali od Reke do Zadra. Dirko bo Višja tehniška šola dala predvidoma 30 brigadirjev. Sicer pa je sleherni študent član vsaj ene izmed množičnih organizacij ali društva. Zlasti so aktivni kot športniki.

MEDNARODNI TENIŠKI TURNIR V NICI Vsi Jugoslovani v četrtfinalu

Nice, 7. aprila. V nadaljevanju mednarodnega teniškega prvenstva so se v tekmovanju igralcev, mlajših od 23 let, vsi Jugoslovani uvrstili v četrtfinale. Jovanović je premagal Niena (Laos) 7:5, 6:4. Presečki Rouillota (Franc.) 6:2, 6:4. Pilič je dobil partijo s Francozom Sangierom brez borbe.

V četrtfinalnih borbah članov je Kolumbijec Alvarez premagal Jovanovića 6:2, 0:6, 6:4, dvojica Alvarez — Fernandez (Kol.) pa je odpravila jugoslovanski par Plečević — Presečki 6:3, 6:3.

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA: Sobota, 8. aprila 1961 lekarna »Center«, Gosposka ul. 12

KINO: UNION: ital. barvni film: POLIKARPO: amer. cin. film: MLADI LEVI

PARTIZAN: madžarski film: LJUBEZEN NA RAZPOTJU: amer. film: V ZNAKU ZOROJA

UDARNIK: amer. vstav. film: JUTRI BOM JOKALA: sovjetski film: RODNI DOM

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Sobota, 8. aprila ob 16. uri: Liebermann: SOLA ZA ZENE. Red. LMS-popolninski: ob 19.30 Prežih-Miklen: SAMORASTNIKI. Zaključena predstava za žlezničarje.

sovjetskim »čudežnim dečkom« Averinom, ki pa je premagal našega prvaka Markovića.

Podrobni izidi: Vogrinec — Novikov 1:2, Teran — Averin 2:1 (15:21, 21:17, 21:17), Marković — Saunoris 2:0, Vogrinec — Averin 1:2, Marković — Novikov 2:0, Teran — Saunoris 0:2, Marković — Averin 1:2 (21:19, 8:21, 24:26), Vogrinec — Saunoris 0:2.

SWAYTHLINGOV POKAL

Ostali rezultati v posameznih moških skupinah so naslednji:

»A«: ČSSR — Zahodna Nemčija 3:5, Burma — Gana 5:2, Kitajska — Nepal 5:0, NDR — Ekvador 5:0, ČSSR — Gana 5:1, Burma — Mongolija 5:0, Ekvador —

dor: Mongolija 5:0, Burma: Nepal 5:1, Kitajska: Zahodna Nemčija 5:0, NDR: Gana 5:0.

»B«: Madžarska — Poljska 5:1, Vietnam — Avstralija 5:4, Romunija — Danska 5:2, Madžarska — Danska 5:0, Švedska — Vietnam 5:0, Romunija — Avstralija 5:0.

Poljska: Vietnam 5:2, Avstralija: Nigerija 5:4, Madžarska: Romunija 5:0, Švedska: Nigerija 5:0.

»C«: Anglija — Severna Koreja 5:0, Novi Zeland — Kuba 5:0, SZ — Singapur 5:2, Japonska — Severna Koreja 5:0, Brazilija — Kuba 5:0.

Anglija: Singapur 5:2, Japonska: Brazilija 5:0, Severna Koreja: Novi Zeland 5:0.

CORBILLONOV POKAL

V ženskih predtekmovalnih skupinah so se pomerili še naslednji pari:

»A«: Poljska — NDR 3:2, Madžarska — Zahodna Nemčija 3:2, Romunija — Mongolija 3:0.

»B«: Avstralija — Bolgarija 3:0, Kitajska — Nepal 3:0.

»C«: Japonska — SZ 3:0, SZ: Gana 3:0, Anglija — Novi Zeland 3:0.

šah SAH

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V SARAJEVU KONČAN Zmagovalca: Gligorić in Pachmann

Sarajevo, 7. aprila. Danes se je končal mednarodni šahovski turnir v Sarajevu. Skupaj sta s 7,5 točkami zmagala vele mojstra Gligorić in Pachmann. V zadnjem kolu so bili zabeleženi naslednji rezultati: Gligorić — Kozomara 1:0, Pachmann — Sofrevski remi, Milić — Pirc remi, Marinković — Matulović remi, Damjanović — Puc remi, Smailbegović — Bogdanović prek.

Končni vrstni red: Gligorić

in Pachmann po 7,5, Matulović in Milić po 6,5, Sofrevski 6, Damjanović 5,5, Bogdanović 4,5 (1), Kozomara in Pirc po 4,5, Smailbegović 4 (1), Puc in Marinković pa po 4 točke.

x x x

Budimpešta, 7. aprila. V II. kolu medmestnega šahovskega dvoboja med Leningradom in Budimpešto vodijo domačini 3:2 (7). Prekinjena partija iz I. kola Reško — Honffy se je končala z gostovo zmago, tako da je za zdaj rezultat dvoboja 9,5:5,5 (9).

x x x

SANTA FE, 7. aprila. V I. kolu mednarodnega šahovskega turnirja je jugoslovanski vele mojster Matanović remiziral z Argentincem Carlosom Bielickim.

WATERPOLO Še ena lovorika za Mladost

ZAGREB, 7. aprila. Včeraj se je v zimskem bazenu Mladost končal dvodnevni mednarodni waterpolski turnir. Drugi dan sta bila dosežena še dve rezultata: Mladost — študentska reprezentanca Zagreba 7:5 (2:1, 1:1, 4:2, 3:1) in Hapoel — Naprijed 4:3 (2:1, 1:1, 0:0). Prvo mesto je na 4 točkami osvojila Mladost, za njo pa so študentje in Hapoel (po 2 točki) ter Naprijed brez števnega izkupitka.

MLADINSKI NOGOMETNI TURNIR V finalu Poljska-Portugalski

LIZBONA, 7. aprila. V drugi polfinalni tekmi mladinskega nogometnega turnirja UEFA je Portugalska premagala Španijo 4:1, tako da bo v finalu igrala s Poljsko.

NOVO PO TUJEM

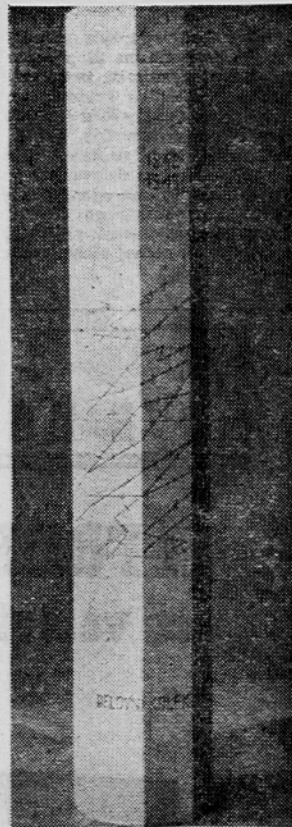
Moskva — Sovjetski waterpolski prvak Dinamo iz Moskve je igral neodločeno z reprezentanco Zahodne Nemčije 4:4 (1:0, 1:2, 1:1, 1:1).

Dresden — Na mednarodnem odbojarskem turnirju je »A« reprezentanca NDR premagala Francijo 3:0 (9, 10, 10), Madžarska pa »B« ekipo NDR 3:1 (8, 7, 11:15, 10).

Kijev — Romunska boksarska reprezentanca je premagala izbrano moštvo Ukrajine 10:8.

V Tržiču ustanovili strelski odbor

V Tržiču so pred kratkim ustanovili občinski strelski odbor, ki je sestavljen iz petih članov. Tik pred tem sta bili ustanovljeni strelski družini v tovarni PEKO s 50 člani in Križah s 60 člani. Tako da združuje sedaj novi občinski strelski odbor, ki mu predseduje znani agilni strelski delavec Slavko Hvalica, že štiri strelske družine s približno 450 člani.

Letošnji pohod »Ob žici okupirane Ljubljane« bo doslej največkrat izvedbi. Vso pot ob žici bodo skrbno uređili. Pionirji posameznih šol so prevzeli patronat nad oskrbo posameznih območij, na katerih bodo do 7. maja posadili nad 1000 dreves, ki bodo tvorila okoli Ljubljane nekaj spominskih vence. Na važnejših točkah pa bodo posadili manjše drevesne gaje. Da pa bi bilo ozemlje, po katerem je med vojno potekal bodeči oklep, še lepše označeno, bodo do 7. maja ob vsej trasi postavili 50 spominskih kamnov, ki bodo imeli premer 30 cm, visoki pa bodo 2,20 m. Osnutke za te spominske kamne je izdelal ing. arh. Vlasto Kopač.

Foto: Z. Deniša

Dva rekorda von Saltze v bazenu

Klateach, 7. aprila. Na kvalifikacijskih tekmah za plavalno prvenstvo ZDA je olimpijska zmagovalka Chris von Saltza postavila dva nova plavalna rekorda ZDA. Proga 100 y prosto je preplavala v 55,8 sek., 200 y v prsnem slogu pa v času 2:19,3. Na istem tekmovanju je Collins preplavala progo 400 y mešan v novem rekordnem času ZDA — 4:55,5 minut.

UPRAVNI ODBOR BELOKRANJSKE ZELEZOLIVARNE
IN STROJNE TOVARNE

»BELT« - ČRNOMELJ

razpisuje delovni mesti:

1. VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA
2. VODJE TEHNIČNE KONTROLE

Za delovno mesto pod 1. je pogoj visoka ustrezna strokovna izobrazba s 5 let prakse na vodilnih delovnih mestih oziroma srednja z 10 let prakse na vodilnih delovnih mestih; pod 2. strojni inženir ali inženir metalurg z nekaj let prakse v tehnični kontroli, ali srednja strokovna izobrazba z 10 let prakse v kontroli.

Stanovanja zagotovljena 15. julija 1961.
Ponudbe sprejema sekretariat BELT 15 dni po objavi tega razpisa.

»BELT« - ČRNOMELJ

UPRAVNI ODBOR PODJETJA

»HLADILNICA KOPER« - DEKANI

razpisuje prosto delovno mesto

TEHNIČNEGA VODJE

za vodenje tehnološke službe, organizacijo strojniške službe in vodenje investicij

Pogoji: Inženir agronomije z nekajletno prakso na vodilnih delovnih mestih. Osební dohodek po dogovoru. Prošnje naslovite na Upravni odbor podjetja. 2608

Odvetniško pisarno je odprl odvetnik

dr. IGOR ROSINA

Sedež pisarne je v MARIBORU, PARTIZANSKA C. 16/I,
telefon št. 38-60

ONZ - OLO KOPER

objavlja za 18. aprila
tekočega leta

javno odprodajo

OSEBNEGA

AVTOMOBILA

Zastava 1100 tipa 1960

ob 10. uri v prostorih

AVTOSERVISA ONZ
V KOPRU.

Prednost ima družbeni sektor. 2607

TRGOVSKO PODJETJE

»PRESKRBA«

Ljubljana, Resljeva 18-I.

razpisuje zasedbo

prostitih delovnih mest:

dveh poslovodij

poslovalnice,

treh prodajalk

za non-stop poslo-

valnice,

dveh delavcev -

nekvificiranih ali

polkvificiranih -

za poslovalnice

Pogoji: za poslovodje - visokokvificirani ali kvificirani delavec v trgovini, za prodajalke - kvificirana delavka v trgovini. 2610

Oglašujte v DELU

VSE AVTOMOBILE druž-

benega sektorja kupuje v

neomejenem številu in

dobro plača

»Agencija Beograd«

Beograd, Dositejeva 21.

III. nadst., tel. 22202.

AGROSTROJ -

Ljubljana, Draga št. 41

sprejme v zaposlitev:

kovinostrogarje, ključavničarje, avtomehanike, strojnike-bageriste, strojnike-buldozerce, mojstra avtoelektričarja, strojeplisko, tajnico.

Dovoz iz mesta na službeno mesto in obratno je zagotovljen z lastnim avtobusom. - Na razpolago imamo tudi nekaj samostojnih stanovanj. - Pismene ponudbe pošljite na

Upravo podjetja. 2576

Balzamu Astro

TEMELJITO IN HITRO ODSTRANJUJE BRADAVICE,

ŽULJE IN TRDO KOŽO NA NOGAH

V Ljubljani prodajajo vse drogerije, v ostalih mestih pa drogerije, parfumerije in blagovnice

Trgovsko in proizvodno podjetje

»Vino« na Bledu
kupiSTROJ ZA AVTO
Opel-Blitz 1.5 tonePonudbe pošljite na -
Upravo podjetja. 2616

Srce, ožilje (krvni pritisk), skleroza, giht, Basedow, jetra, ledvice, žilve in ženske bolezni: uspešno zdravi

Zdravilišče Radenci

Pijte radensko zdravilno

slatino! 2175

Upravni odbor

Industrijskega podjetja

»TORBICA«

v Ljubljani, Jesenkova 3.

razpisuje delovni mesti

RAČUNOVODJE in

VODJE splešnega

sektorja

Pogoji: pod 1. srednja strokovna izobrazba in 5 do 10 let prakse v računovodskih poslih; pod 2. srednja strokovna izobrazba in nekaj let prakse. - Osební dohodki po tarifnem pravilniku. Ponudbe pošljite na Upravo podjetja z opisom izobrazbe in dosedanje prakse. 2656

TRGOVSKO PODJETJE

»ŠKOCJANA«

Rakek, Partizanska št. 1.

proda

dostavni avtomobil

znamke »Skoda«, general-

no popraviljen, in

trikikel.

nerabljen. Cena primer-na, oziroma po dogovoru. - Interesenti naj se zglašijo zaradi ogleda na se-dežu podjetja. 2609

»BORACA« -

Industrija oblik, perila in

obutve - TRAVNIK

razpisuje NATEČAJ

za delovno mesto:

finančnega direktorja

Pogoji: Ekonomska fakulteta in pet let prakse na tem delovnem mestu, ali Srednja ekonomska šola z 10 let prakse na tem delovnem mestu. Plača in ostali pogoji po dogovoru. Stanovanje priskrbljeno. Ponudbe pošljite na naslov: Predstavnštvo »Boraca« za LRS, Ljubljana, Gallusovo nabrežje št. 39.

STANOVANJSKA

SKUPNOST DOMŽALE

razpisuje

v tajništvo in računovod-

stvu

naslednja delovna mesta:

1. mesto tajnice -

obvladane strojepisja

in samostojnega oprav-

ljanja administrativnih

poslov

2. mesto samostojne-

ga finančnega knji-

govodje

3. mesto samostojne-

ga blagovnega knji-

govodje

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Osební prejemki po pravilniku stanovanjske skupnosti. - Ponudbe naj kandidati vložijo v 15 dneh po objavi pri Stanovanjski skupnosti Domžale. 2617

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE

SATURNUS - LJUBLJANA-MOSTE

ima prosta delovna mesta za:

- strojne inženirje in
- tehnike

Interesenti naj se zglašijo osebno ali pošljejo pismeno ponudbo na upravo podjetja. 2641

Kolektiv podjetja »METALNA« - MARIBOR -

razpisuje prosta delovni mesti:

1. ELEKTRO INŽENIRJA za projektiranje elektroopreme transportnih in ostalih strojnih naprav iz proizvodnega programa;
2. STROJNEGA INŽENIRJA ali TEHNIKA z dolgoletno prakso za vodjo servisne službe za gradbene žerjave in rudniške transporterje.

Osební prejemki po Pravilniku o nagrajevanju in po uspehu ekonomskih enot. - Družinsko (trisočno komfortno) stanovanje pod točko 1. zagotovljeno.

Pismene ponudbe, z navedbo osebnih podatkov in dosedanjih zaposlitev ter vsemi željami pošljite Kadrovskemu sektorju podjetja, ki posreduje vse nadaljnje informacije. 2670

Komisija za sprejemanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju

KOVINSKA INDUSTRIJA IG PRI LJUBLJANI

re j me:

- 2 STROJNA INŽENIRJA ALI TEHNIKA
- VEČ KVALIFICIRANIH IN VISOKOKVALIFICIRANIH KLJUČAVNICARJEV
- 2 SOFERJA

Nastop službe je mogoč takoj ali po dogovoru. Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja. 2691

LICITACIJSKA PRODAJA

OSNOVNIH SREDSTEV

- osebni avtomobil »Fiat-1100«

Izključna cena 600.000 din

- kalilni aparat za krogle

Izključna cena 300.000 din

- nihalni brusilni stroji

»Rafama«

Izključna cena 1308 din za kg

LICITACIJA BO V SREDO, 12. APRILA 1961, OB 9. URI

V PRODAJNEM ODDELKU ZELEZARNE.

ŽELEZARNA RAVNE

Ravne na Koroškem

2588

GRAL - AVTOOBNOVA

LJUBLJANA - BEŽIGRAD 11

razpisuje prosta delovna mesta za:

1. TEHNIČNEGA VODJO
2. STROJEPISKO
3. BRUSILICE
4. AKUMULATORISTE
5. STRUGARJE
6. AVTOMEHANIKE
7. VAJENCE za avtomehansko in kovinostrogarsko stroko

Pogoji: pod 1. strojna fakulteta s 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v avtoremontni ali podobni stroki ali pa tehnična srednja šola z 10-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v avtoremontni ali podobni stroki, pod 2. nepopolna srednješolska izobrazba z znanjem strojepisja ter delno stenografije, pod 3. in 4. kvalificiran delavec ali oseba, ki bi se želela priučiti v teh strokah, pod 5. in 6. kvalificiran delavec ter pod 7. popolna osnovnošolska izobrazba. Vsi navedeni morajo imeti odsluženi vojaški rok. Nagrajevanje po učinku. Podjetje s stanovanji ne razpolaga. Interesenti naj se zglašijo osebno v sekretariatu podjetja ali pa naj vložijo pismeno vlogo na zgornji naslov. 2614

UPRAVNI ODBOR

Gradbenega podjetja »MEGRAD« - LJUBLJANA

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. TEHNIČNEGA POMOČNIKA DIREKTORJA
2. VODJE GRADBIŠČA - dve mesti
3. VODJE TEHNIČNEGA ODDELKA
4. TEHNIKA GRADBIŠČA - dve mesti
5. VODJE MATERIALNEGA KNJIGOVODSTVA
6. SKLADIŠČNIKA

Pogoji: pod 1. gradbeni inženir s pooblastilom za visoke gradnje in 5-letno prakso ali gradbeni tehnik s pooblastilom in desetletno prakso; pod 2. gradbeni inženir ali gradbeni tehnik s pooblastilom za visoke gradnje; pod 3. gradbeni inženir s petletno prakso ali gradbeni tehnik za desetletno prakso; pod 4. dokončana Gradbena tehnična šola; pod 5. Ekonomska srednja šola ali sorodna izobrazba s petletno prakso - po možnosti v gradbeni stroki; pod 6. nižja strokovna izobrazba s prakso v gradbeništvu.

Samska stanovanja zagotovljena. Osební dohodki po dogovoru in uspehu podjetja.

Pismene prošnje z navedbo strokovne izobrazbe in dosedanjih zaposlitev pošljite na

Upravni odbor podjetja »MEGRAD« -

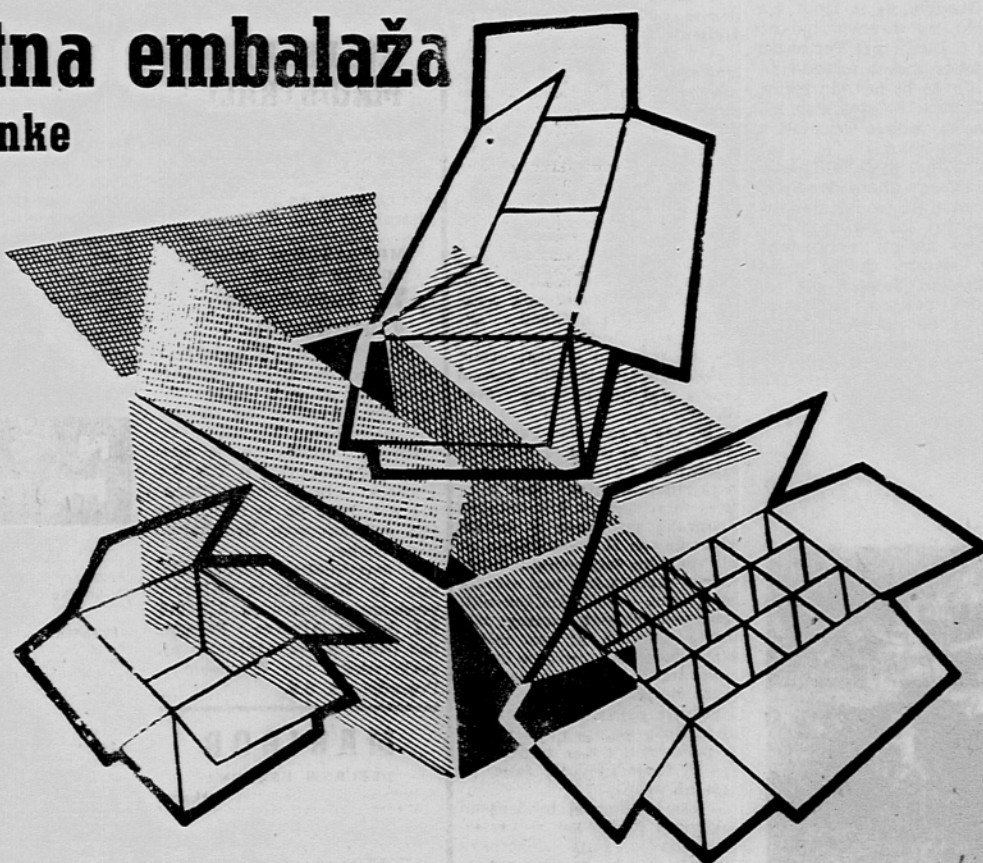
LJUBLJANA, KOTNIKOVA CESTA ŠTEVILKA 10,
do 24. aprila 1961. 2671

NOVE KAPACITETE

Transportna embalaža
iz valovite lepenke

proizvaja

- kartonsko embalažo iz valovite lepenke
- 2-plastno, 3-plastno in 5-plastno valovito lepenko
- sivi karton v raznih gramaturah
- lepilne trakove

Kombina *Belišče* Belišče

Sklepamo pogodbe za letos

sobotni večer
20.30 Henry Cecil: Obe plat
stave: 6. epizoda – Pri
dnevnu
21.00 Za povelje konec tedna
22.15 Oddaja za naše izseljen
23.05 Do polnoči v pesnem
24.00 Zadnja poročila in zak
oddaje.

II. PROGRAM

19.00 Iz opernega sveta
19.30 Radijski dnevnik
20.00 Sobotni glasbeni večer
21.00 Glasba za ples
22.00 Napoved časa, poročila
menska napoved in p
sporeda II. programa z
slednji dan
12.25–23.00 Posnetki s fest
jazza v Newportu –
ster Duko Ellington.

20 let naše ljudske revolucije

SOBOTA, 8. APRILA:

SKUPNI SESTANEK CK KPJ IN CK KP HRVATSKE

Dne 8. aprila 1941 je bil v Zagrebu skupni sestanek CK KPJ CK KP Hrvatske. Skenjeno je bilo, naj gre delegacija v štab IV. armade in zahteva, da delavcem in drugim rodoljubom razdelijo orožje za boj proti sovražniku. Delegacija sta vodila Josip Kraš in Pavle Gregorić. Zahteve delegacije so odklonili; rečeno jim je bilo, da nima nikakršnega smisla organizirati odpor.

NAPAD BRIGADE »TONETA TOMŠIČA«

Na današnji dan 1944 je Prva slovenska narodnoosvobodilna brigada »Toneta Tomšiča« na cesti Gornji grad—Črničev napadla nemško kolono, ki je imela 300 mož. Sovražna enota je varovala troje tankov. Partizani so jo delno obkolili, tako da so se morali sovražniki umakniti nazaj v Gornji grad.

LJUDSKA FRONTA — MILIJONSKI DELOVNI KOLEKTIV

Na jutrišnji dan 1949 je bil v Beogradu III. kongres Ljudske fronte Jugoslavije, na katerem je imel osrednji govor tovariš Tito. Preden je govoril o gonji, ki so jo tedaj vodili proti naši državi voditelji držav ljudske demokracije in ZSSR, je dejal: »Kako velikanega pomena je Ljudska fronta pri graditvi socializma v naši državi, vidimo že iz tega, da so njeni člani v letu 1948 prostovoljno delali 329 milijonov ur, kar pomeni skupno s prostovoljnimi vojnami vrednost kakih 9 milijard dinarjev. Kaj to pomeni? To pomeni, da je v množice članov Fronte, ki zajemajo velik del naših delovnih kmetov, široko prodira socialistična zavest. To pomeni, da je Ljudska fronta Jugoslavije disciplinirana organizacija, ki predstavlja milijonski kolektiv delovnih ljudi socialistične Jugoslavije.«

Eichmannovi škornji

Spomini so, ki jih ljudje nosijo s seboj do kraja. Hudi in težki. A tudi drobni, skeleči ko iveri.

Z Ivanom Skalcom zložno sediva v kuhinji. V Prestranku, na posestvu živinorejskega kombinata. Nikamor se nama

Ivan Skale pripoveduje...

ne mudi. Za okni se leno pase megleno in sivo popoldne. Počasji in ne brez bolečine se Skalci vrača za dvajset let nazaj.

»Žal mi je bilo po Kostanjevici, po šoli, po Krki in ribah in gmajni, ko sem šel s sedemnajstimi v Zagreb za kruhom. Drva sem nakladal in jih vozil po mestu od stranke do stranke. Z medicincem Ladom, imenitnim fantom, sva bila prijatelja. Njemu sem med dvirni raznašal po Zagrebu razne pakete in zavojce. Lada so ustajali ujeti in obesili na Savski cesti. Mene pa so na poti v Gustošijo, kamor sem menda sedmici tovoril skrivnostni zavoj, junija 1941 prestregli. Mislim, da smo bili iz-

dani. Zaprlj so me, zasliševali in pretepali do nezvesti. Ko so kmalu nato sestavili prvi transport, so me vtaknili vanj in odpeljali v Nemčijo, v taborišče in v Ludwigschafen...«

Tu je bil Skale delovni suženj IG Farben-industrije. Na hrbtno stran jope so mu z velikimi črkami vrisali KG. Z drugimi ujetniki, Rusi in Poljaki, je razkladal cement in opeko, odstranjeval ruševine, popravljali železniške tire.

»Bilo je decembra 1941, ko je že drugi zapadel sneg. V taborišču je tisti dan vladala nervoznost. Dobro se spominjam, da smo taboriščniki v skupini stali kakih 15 metrov od taboriščne glavne pisarne, ko je naglo pripeljal pred pisarno velik avto. Z njega je poskakalo nekaj orožarjev, ki so se ustavili pred pisarno. Na njih so bili uniformi v SS, na glavi pa so imeli črn kapetana. Preden se je strumno uskočil naš taboriščni vodja Schultze in raportal na ves glas. Iz skupine smo bujili proti pisarni. Spominjam se, da smo v raportu slišali: »Herr Eichmann...« Ko jo raportu so se esesovci podali v pisarno, mi pa smo se razkropili po taborišču.«

Tako se je Skale prvič srečal z Eichmannom.

»Kasneje se je taisti človek, ta Eichmann, ki smo ga zdaj spoznali tudi po fotografijah v časopisih, še večkrat pripeljal v naše taborišče. Od jeseni 1942 ga menda k nam ni več bilo na obisk, vsaj da bi jaz za to vedel ali ga videl. Da je bil visok esesovski funkcionar, smo sklepali po tem, kako so ga sprejemali v taborišču, kaj drugega pa takrat še nismo vedeli.«

Čutim, da Skalca še nekaj peče. Vznemirjen bobna s prsti po mizi, seže nekajkrat čez čelo:

»Na sodbi v Jeruzalemu te stvari ne bo v obtožnici ne na sodniški mizi. Premalenkostna je, prava bagatelja proti vsemu drugemu. Mene pa vendarle še zdaj boli tisto nečloveško poznanje, ki sem ga doživel po strani Eichmannovih umazanih nacističnih škornjev...«

Skale na prste sam zase šteje prve mesece 1942. leta.

»V marcu je bilo, ko je bil Eichmann spet obiskal taborišče. Ticali smo v plundri, tako je bilo grdo. Taboriščni vodja Schultze se je zadržal pred menoj, pokazal na škornje, med vrati pisarne in mi jih velel najlepše osnažiti. Precej truda me je veljalo, da sem ostrgal umazanijo in zloščil Eichmannove škornje. Ko polimolim Schultzeju škornje, jih nekajkrat naglo zasuce, potlejem z njimi kresne po glavi ter jih slednjič zaluča vame. Gospodu Eichmannu da sem pozabil zloščiti škornje tudi po podplatih — to sem zagrešil. Kaj sem hotel, figo so bile vredne takrat naše glave: z jezo in sovraštvom, z vsemi klemtvami sem sikajoč zloščil še podplate...«

Za nekaj malega je Skalco odleglo. Gledava se brez besed. Zdi se mi, da laže diha. Ne mogel bi pa reči, da posledaj Skalca ta stvar nikoli več v življenju ne bo zaskalela.

Franc Gerželj

Veliko Kovačević: KAPELSKI OGNJ

34

PARTIZANSKI ROMA

Prsan in Marko sta ga na robu gozda čakala s pripravljeno mino. Po dogovoru je moral Dimnikar ostati na tem mestu z dinamom v roki, ki je bil po dolgem kablu zvezan z mino. Prsan in Marko sta se neopaženo spuščila malce desno od tistega mesta, kjer je Dimnikar prisluškoval, na začetku ovinka. Pod Markovo zaščito je Prsan hitro in spretno zakopal mino, Marko pa je nad puško-mitraljezom budno opazoval na eno in drugo stran. Prsan in Marko na progi še nikoli nista imela toliko treme in strahu kakor tokrat, v tej tišini, v kateri sta čutila stotine dremajočih vojaških glav, ki jih je po neprespani noči zajelo varljivo spanje. Ko je zakopal mino v ostri gramoz, je Prsan čutil, kako reže tisto nevidno nit, na kateri vse visi. Samo še minuto, samo še pol, samo da še nekoliko bolje zakrije kabel in vse bo končano, je mislil, borec se s časom, ki mu ni mogel odvzeti nobene sekunde.

Prav v trenutku, ko je dal Prsan Marku znak, da je gotovo, se je na ovinku pojavil motorni oklopni vagon, iz katerega se je vsul ogenj v snopih na vse strani. Kakor močni curki vode so se vrstili drug za drugim, bijali progo in dvigali debele kose gramozov. Tračnice so zvenele kakor pod udarci tisočev kladiv. Ognju na progi se je v hipu pridružilo na stotine cevi okrog nje.

Prsan in Marko, ki sta se srečno umaknila prvemu valu, sta se vršla na stran in začela bežati. Od Dimnikarja ju je delila samo majhna, gola planjava. Tekla sta po vrelci ledini, na kateri so se od svinčene meteža dvigali prsteni mehurčkov. Nekaj korakov pred gozdom je Marko obstal in obrnil svoj mitraljez proti skupini ustašev, ki so se zbrali okrog mine. Ko je tiščal svoj orst na petelina, mu je pred očmi švignila slika vasi in poplava črnih uniform, dim iz cerkve in plamenč vas, rodna hiša, oče in mati, sestre, žena in otrok ter ogenj v strehi.

— Prsan, ustaši, mino, mino, obrni — je vpil, pozabljač kje je obstal. Na polovici svojega rafala se je zgrudil pokosen, usta pa so mu še dalje ponavljala: »Ustaši, obrni...«

Dimnikar je obrnil ročico prej, kot je prišel Prsan do njega. Okrog deset ustašev, ki so prišli iz vagona in se zbrali okrog mine, je zletelo v zrak v močni eksploziji, ki jih je mlela in jih razmetavala v širokem krogu okrog proge.

Marko je ležal na boku, skrčen in se z nobenim delom telesa ni več premaknil. Ogenj in pehota sta se plazila počasi v breg z obeh strani. Mitraljez, ki je tolkel z leve v kratkih rafalih, ni puščal Marka z očmi. Z vrha hriba se je začel oglašati »Brno« Prsanove zaščitnice in tako pritegnil ogenj nase.

Prsan in Dimnikar sta ležala na robu gozda, nekaj metrov nad Markom in čakala na

primeren trenutek da bi lahko priskočila k njemu in ga izvlekla ter ga tako vsaj nekeje dostojno pokopala. Prsan si nikoli ne bi mogel oprostiti, če bi ne izpolnil tega majhnega dolga do padlega. Do Marka je čutil v tem primeru več kakor dolžnost. Čas in neprestano streljanje nista dovoljevala odlašanja in iskanja primerne trenutke. Vstala sta in oba hkrati stekla takoj, ko se je končal prvi naslednji rafal, ki je reševal Marka in pri tem zaupala v tisti kratek odmor, ki ga dajejo mitraljezci orožju po vsakem rafalu, da se cevi ne bi preveč razgrele in odpovedale. Prvi koraki pa so ju pripeljali v strnenj ogenj, v katerem se je tisti mitraljez povsem izgubil. Sredi tega sta za trenutek zmedena zastala in se prišla za roke. Prsan je začutil, da ga je v prsih nekaj zaskalelo in da se mu pred očmi vse megli. Z obema rokama se je krčevito oprijel Dimnikarja. Samo trenutek kasneje pa so roke popustile in omahnile ob telesu, ki se je slabotno majalo. Preden se je popolnoma zrušil, ga je Dimnikar močno objel okrog pasu in ga z neko čudno srečo zvelkel v gozd. V kritju za debelimi debli ga je spustil na zemljo, si popravil nahrbtnik in si ponovno zadel na rame napol nezavestnega Prsana. Hitel je proti vrhu, ki so ga obstrlejevale minometalske granate, borec se s svojim težkim bremenom. Prsan je zdaj pa zdaj izgubljal zavest in se čez čas spet zavedal. Vse to je Dimnikar na svojem hrbtu močno občutil. Prsanova teža se je vsak hip spreminjala.

Na vrhu se je Prsan popolnoma zbral in stopil na noge. Iz rane na prsih mu je tekla kri in se mu otekala po obleki in telesu v čisto srajco, ki jo je potegnil iz nahrbtnika. Prsan pa ni pustil. Sovražnikovo streljanje je čedalje bolj obvijalo hrib in sprajvalo v nevarnost vso minersko skupino.

— Umik, — je ukazal in pohitel kakor popolnoma zdrav po zadnji rebri hriba, kamor streljanje še ni seglo. Strmina ga je držala na nogah še celih sto metrov in mu jemala še tiste zadnje moči, ki jih je zbral, da bi rešil minierje. Sredi tega je padel na glavo in obležal z razprostrtimi rokama. Minerji so se zbrali okrog njega. O pomoči ranjenicu niso kaj prida vedeli. Z mrtvimi so imeli več izkušenj. Odnasili so jih iz boja, jih nosili in zakopavali na zakritih krajih, da bi jih sovražnik ne našel in jih odvekel. Ranjenikega trpljenja in bolnišnice »doktorja« brivca so se bali bolj kakor smrti.

Drug za drugim so prijemali Prsanovo levo in prisluškovali utripu žile. Srce je s počasnim in komaj zaznavnim bitjem kazalo, da je živ. Iz rane pod desno bradavico je kri še vedno otekala. Dimnikar je pritisnil najo svojo čisto srajco iz nahrbtnika.

Strogi ukrepi za varnejšo vožnjo

SKANDINAVSKI PROMETNI ORGANI SE BORJO PROTI »TISOČINKAM V KRVI« KOT POGLAVIT-NIM VZROKOM NEZGOD NA CESTI

Čedalje strožja zakonodaja postavlja norveške, švedske in finske avtomobiliste pred izbiro: alkohol ali avto. Kdor se odpravlja v veselo družbo, pusti svoj voz doma; če pa se ga nalez »nenačrtno«, mu v tej ali oni restavraciji ponudijo za nesljivega soferja, ki ga v njegovem avtomobilu varno pripelje domov. Cilj teh in še mnogih drugih ukrepov: preprečiti smrt z avtomobilskih cest.

Na Norveškem tvega zapor »ob kruhu in vodi«, kadar vsaj malo v rožičah sede za krmilo, pa čeprav ga zalotijo, še preden je vključil motor.

Na Finskem pomagajo vsi od voditeljev podjetij in bančnih uradnikov do tovarniških delavcev in trgovskih zastopnikov graditi novo letališče blizu glavnega mesta: nekajmesečno prisilno delo je namreč neogibna posledica za vsakogar, ki ga cestnoprometna patrulja zaloti po prekrškani noči za avtomobilskim krmilom na cesti. Če tajnica pove v telefonsko slušalko, da je »šef

trenutno na Kanarskih otokih«, vsakdo ve, da se je za določen čas preselil v barake zraven letališnega gradbišča.

Na Švedskem se počasi uveljavlja navada, da na zabavi postrežejo zraven žganja in rdečega vina tudi s sadnimi sokovi, ki jih spremlja pripomba: »Za goste, ki imajo avtomobile pred vržnimi vrati.«

Med ukrepe za varnost na cestah sodi tudi tisti, pri katerem so cestnoprometni organi, znižali »nenevarno« tisočinko alkohola v krvi od 0.5 na 0.4, kar pomeni, da pride za »švedske gardine« kdor sede za krmilo, potem ko je zvrnil dva kozarčka alkohola.

Švedski cestnoprometni organi imajo nove aparate — pravijo jim »trunkometer« — ki pokažejo že tako neznatno množino alkohola v avtomobilistovi sapi, kot jo vsebuje na primer sladkorček z likernim nadevom. Med urami prometa kot rednega učenega predmeta se že osnovnošolski otroci seznanjajo s posledicami alkohola v avtomobilistovi krvi, starše pa vabi v svoje okrilje

zdrženje abstinentov, ki šteje zdaj 135.000 članov, kar je šestina švedskih avtomobilistov. Člani tega združenja uživajo vrsto ugodnosti, na primer 20-odstotni popust pri avtomobilski zavarovalnici, dalje prostovoljno zavarovanje ter brezplačni pravni pouk in tehnične nasvete. Sprito teh ugodnosti naglo narašča število članov združenja.

Vsak četrti švedski avto ima varnostne pasove za voznike in sopotnike, posebno skrb pa zlasti avtomobilski klub posvečuje ustrezni vzgoji pešcev, ki jih bo — tako napovedujejo — doletela v prihodnje prav tako stroga kazen kakor motorkarizirane kršilce predpisov o prometni varnosti. Razen tega razpravljajo na Švedskem o

skorajšnji uvedbi »desnega prometa«; Švedska je namreč ena izmed redkih dežel, kjer še treba voziti po levi.

M. S.

DAVNI STIKI MED MAROKOM IN DUBROVNIKOM

Maroški zgodovinarji in naši orientalisti so ugotovili po zgodovinskih zapiskih, da je Maroko vzdrževal za vlade kralja Almansura v 12. stoletju trgovske stike z Dubrovnikom. Za bližnjo prihodnost si lahko obetamo izčrpano razpravo o tej zgodovinski temi.

V razgibani maroški zgodovini, v kateri so si skušali zagotoviti oblast nad deželo raz-

ni narodi od Kartažanov, Fenicianov in Rimljanov v daljni ter Francozov v bližnji preteklosti, je še posebno zanimivo Almansurovo obdobje. Že njegov prednik je zagotovil deželi precejšnji ugled, Almansura pa je po znani zmagi nad Spanci leta 1195 tako razvil trgovsko in vojaško ladjevje, da so maroške ladje plule po vsem Sredozemlju, tudi do Dubrovnika. Almansura velja za ustanovitelja Rabata, sedanega glavnega mesta dežele.

O stikih med Dubrovnikom in Marokom je za zdaj znano le to, da sta deželi sorazmerno precej trgivali. Mogoče so ti stiki presegali okvir čiste trgovine. V Dubrovniku so našli nekaj zgodovinskih listin o teh zvezah, vendar še ni mogoče potrditi z natančnejšimi podatki in s številkami.

Akumulator, tolikšen kot grah

V vzhodnonemški tovarni rudarskih luči in rudniških žarnic so izdelali menda doslej najmanjši akumulator, ki je tolikšen kot grah, ima pa 1.2 volta. Uporabljajo ga bodo pri pregledih želodca in črevesja s sondami.

Senca po naročilu

V pripravah na bližnjo turistično sezono so v ameriškem tisku sprožili kampanjo »premičnega drevoja«. Gre za srednjevelika drevesa, vsajena v posebne zaboje na kolesih z vzmetmi. Turist, ki sedi v seneli, pritisne na posebno ročico in premakne drevo, da mu ni treba zaradi senice prestavljati naslanjača ali ležalnega stola.

Močna žarnica

Zahodnonemška tovarna žarnic »Osram« je izdelala 65.000 vatno žarnico, ki je dolga poltretji meter. Stekleni balon je napolnjen s ksenonom, ki daje svetlobo dveh milijonov sveč, torej nekako toliko kot 24.000 žarnic po 60 vatov. Ksenonska svetloba je po barvi zelo podobna dnevi žarnice te vrste pa bi uporabljali predvsem svetilniki.

PARTIZANSKA KOMANDIRJA MIŠKO IN KARO, KI JU VIDITE NA SLIKI, BOSTA RAZEN KOMANDANTA BURJE ODLOČILNO POSEGALA V DOGAJANJE NAŠE NOVE SLIKANICE

BURJA S PARABELO

KI JO BO PO ZAMISLI IN BESEDILU RADA ZAKONJSKA RISAL DRAGO STRMEC IN JO BOMO ZAČELI OBJAVLJATI SREDI MESECA.

»Jutrišnji Pariz«

Tuji, ki jih zanese pot v Pariz, govorijo o prestolnici Francije kot o prelepem vele mestu z množico slikovitih ulic in s še več spomeniki, strokovnjaki francoskega ministrstva za gradnje pa so postregli s podatki, ki spravljajo stanovanjske in sploh zdravstvene razmere v dokaj drugačno luč. Pripravili so razstavo »Pariz jutri«, ki vsebuje vrsto podatkov o nezdruženih razmerah in splošni prenaseljenosti.

Zelena površina na posameznega prebivalca je v Parizu skoraj desetkrat manjša kot v drugih vele mestih po svetu in sicer 83 kvadratnih decimetrov proti povprečju 8.3 kvadratnega metra v drugih večjih mestih. Le vsako šesto stanovanje ima kopalnico. Pa-

riz je prenaseljen, hkrati pa je v mestu tudi sorazmerno preveč motornih vozil. Če bi vse pariške avtomobile postavili v vrsto, bi dobili 840 km dolgo črto, torej do Nice na sredozemski obali.

Na splošno dobi Pariz vsake tri minute novega prebivalca, gradbeni tempo pa omogoča komaj vsaki šest minut stanovanjski prostor za novorojenca ali prihodnjega študija, ki vsebuje podatke o prihodnji gradbeni dejavnosti v Parizu, pove, da se bodo zdravstvene in splošne stanovanjske razmere občutno izboljšale v prihodnjih desetih letih.

Po urbanističnem načrtu bo Pariz sicer ohranil svoje zgodovinske znamenitosti, se pravi mnoga stara poslopja in kulturne spomenike, na vseh prostih površinah pa bodo gradili velika stanovanjska poslopja. Vrsta nebotičnikov v primerjavi s katerimi niti slavi 300 m visoki Eiffelov stolp ne bo več posebno velik, naj bi izpodrinila kolibam podobne stanovanjske hiše v pariških predmestjih. Tako se bo v okviru urbanističnega načrta najprej spremenil Montparnasse, za njim pa postopno druge obrobne mestne četrti.

S PISEMSKIH OVITKOV

SERIJA ZA ŽRTE POPLAV
Indonezijska pošta uprava je dala pretekli teden iz serije »Kmetijski pridelki« kot doplačilo v pomoč prizadetim po poplavih in drugih elementarnih neizodah.

FRANCIJA ZA UNESCO
Francoska pošta je izdala iz serije »Kmetijski pridelki« kot doplačilo v pomoč prizadetim po poplavih in drugih elementarnih neizodah.

PRAHA 1962-
Češkoslovska pošta uprava je izdala prvo znamko iz večje serije v zvezi z mednarodno filatelistično razstavo »Praha

1962«, ki bo septembra prihodnje leto.

ZA STOLETNIČNO DRŽAVLANSKE VOJNE
Za stoletnico vojne med severom in jugom (1861-1865) pripravila pošta uprava ZDA spominsko serijo, ki bo šela v celoti pet znanek, vendar bo izšla vsako leto po ena.

MADŽARSKA ZIVALSKA SERIJA
Na Madžarskem je izšla serija desetih znanek s slikami nekaterih živali v budimpeštanskem zivalskem vrtu. Naklada znaša 400.000 nabožnih serij in 15.000 takih brez zobov. Znamke pa so izdelane v večbarvnem tisku.

DRUŽINA DUMASOV
Pošta uprava Haitija je namenila serijo treh spominskih znanek trem članom družine Dumas, in sicer generalu, ki se je rodil leta 1762 na Haitiju, ter obema pisateljema, Alexandru Dumasu starejšemu in mlajšemu.

SODOBNA ROMUNSKA UMETNOST
Romunska pošta uprava je izdala serijo devetih znanek s posnetki stvaritev sodobnih romunskih kiparjev.

STO LET NORVEŠKEGA ŠPORTA
Sredi marca je izdala norveška pošta uprava jubilejno serijo štirih vrednot v zvezi s stoletnico Športne zveze Norveške. Motivi na znamkah: met kopja, drsanje, smučarski skoki in jadrnanje.

MEDNARODNI DENARNI SKLAD
Prve dni aprila bodo izšli na pošto uprave združenih narodov dve znamki, posvečeni Mednarodnemu monetarnemu skladu. Znamki z grbom ZN in z napisom v angleščini bosta izšli v nakladi 2.5 milijona.

Partizanski pionirji

Med narodnoosvobodilno borbo ni bilo potrebno samo rušiti, temveč včasih tudi graditi, morda prav isti most, ki so ga borci prej zrušili v vodo, ali isto cesto, ki so jo prekopalji, da ne bi sovražnikovi tanki prodrli proti osvobojenemu ozemlju. Zato so v partizanskih enotah že leta 1942 sestavljali skupine pionirjev za graditev mostov in drugih objektov na cestah in komunikacijah.

Tehniški štab Vrhovnega štaba je poslal Glavnemu štabu za Hrvatsko 22 tovarišev, ki so končali kratek pionirski tečaj, da bi ustanovili pionirske vode pri hrvatskih brigadah. Vsi so bili borci iz raznih krajev Like; najstarejši je bil rojen 1892, najmlajši pa leta 1924.

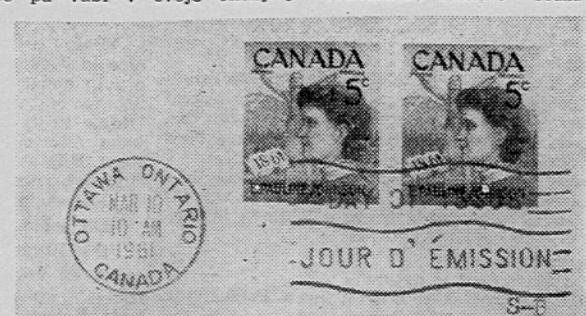
Po vojni se je tradicija, da pomagajo borci pri graditvi tega, kar je bilo porušeno, nadaljevala s sodobnimi sredstvi, tako da so zgradili s pomočjo JLA več sto kilometrov cest in več deset mostov in predorov.

VODORAVNO: 1. grška črka, 3. sovjetski zunanji minister, 3. obmojni utrjeni pas pri starih Rimljanih, 10. grobo orisatelsko domače suknjo, 11. kemični znak za iridij, 13. kemični znak za aluminij, 14. velika afriška ptica, 16. evropska otoka država, 18. kočijaž, 20. orodje za zabijanje.

NAVPIČNO: 1. šivanka, 2. močvirska ptica, 3. mlada republika v vzhodni Afriki, 4. vzdevek, naziv, 5. hrvaški skladatelj iz dobe ilirizma (Vatroslav), 6. ameriška kratka za »vse« v redcu, 7. medmet, 12. del oblike, 15. moško ime, 17. beograjsko sindikalno glasilo, 18. začetnik slovenskega literarnega zgodovinarja (1850-1920), 19. italijanski splošnik.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. prizma, 7. Renault, 9. el, 10. rima, 11. lat, 13. rak, 14. otok, 16. at, 17. Minatti, 18. veljak.

Čeprav šteje narodnostna skupnost kanadskih Indijancev komaj 200.000 članov, se bolj in bolj udeležuje v vseh panogah dejavnosti dežele. Predstava o Indijancu kot lovcu, potopniku in gozdarju je le delno pravilna; le malo Indijancev še opravlja te poklice, čedalje več jih sodeluje v industrijskih poklicih in še zlasti v trgovski dejavnosti. Stoletnico rojstva Emily Pauline Johnson, ki se je rodila kot pripadnica plemena Mohawk 10. marca 1861, je kanadska pošta uprava počastila s spominsko znamko. Johnsonova velja za prvo in najboljšo kanadsko pisateljico in pesnico indijanskega rodu.

POLOŽAJ V KONGU

Pred razgovori med Stanleyvillom in Leopoldvillom

Prihodnji teden bodo ukinili blokado med Vzhodno pokrajino in Stanleyvillom - Belgiji v Katangi še vedno sabotirajo dejavnost OZN - Čombejeva »siva eminenca«

LEOPOLDVILLE, 7. aprila. — Reuter poroča, da se bodo čez nekaj dni v majhnem kraju Bundoki na meji med Vzhodno in Ekvatorialno pokrajino začeli razgovori med predstavniki zakonite kongoške vlade v Stanleyvillu in predstavniki Leopoldvillskega režima.

Po vesteh AFP so v Leopoldvillu uradno objavili, da bo prihodnji teden ukinjena gospodarska blokada Stanleyvilla in Vzhodne pokrajine. Prva ladja kongoške transportne službe naj bi odplula prihodnji teden proti Stanleyvillu.

Po vesteh iz Elisabethville Belgiji v Katangi še nadalje sabotirajo dejavnost sil OZN v tej kongoški pokrajini. Kot poroča AFP, so uslužbenci belgijske letalske družbe »Sabena« na Elisabethvillskem letališču odklonili, da bi oskrbovali letala OZN z gorivom, češ da bi jih kaznovali, če bi to storili.

Tudi večerj v taboriščih OZN niso dobili sveže hrane, prodajalci v Elisabethvillu pa še nadalje nočejo trgovati z osebjem OZN. Največja mestna lekarna je bila večerj zaprta, ker so njeni nameščenci »prodali zdravila nekemu uslužbencu Rdečega križa«. To se dogaja v zvezi s Čombejevim obljubam generalu MacKewnu, da bodo prenehali s sankcijami.

AP trdi, da je idejni vodja vseh teh akcij Čombejev svetovalec Aleksander Belina, beloruski emigrant, o katerem agencija pravi, da se je »naglo povzpela na vodilni položaj v politiki Katange« in je postal »idejni vodja« Čombejevih akcij. V glavnem mestu Katange seditjo, da so naredili, ki so v torko izbruhli v Elisabethvillu in ki so bili naprjeni proti OZN, delo tega Čombejevega svetovaleca. Belina je sam izjavil novinarjem, da je Čombejevo pozval prebivalstvo na vojno proti OZN in da so njegovi ljudje razdelili Čombejevim pristajalcem dva kamiona hladnega orožja.

General Mobutu je nocoj

Kanadski tisk o obisku Koče Popovića

OTTAWA, 7. apr. (Tanjug). List »Toronto Globe and Mail« piše v zvezi z nedavnim obiskom državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića v Kanadi, da je bil ta obisk še ena napoved trdne odločnosti kanadske vlade, da išče nove poti k popuščenju napetosti v sedanjih mednarodnih odnosih.

List piše: »Čprav je naša dežela tesno povezana z zagnanimi ljudmi, ki so v taboriščih OZN niso dobili sveže hrane, prodajalci v Elisabethvillu pa še nadalje nočejo trgovati z osebjem OZN. Največja mestna lekarna je bila večerj zaprta, ker so njeni nameščenci »prodali zdravila nekemu uslužbencu Rdečega križa«. To se dogaja v zvezi s Čombejevim obljubam generalu MacKewnu, da bodo prenehali s sankcijami.

»Toronto Globe and Mail« opozarja na pomen neposrednih stikov predsednika Tita z

val od OZN, naj pošlje čete na to področje in tako prepreči državljansko vojno, ki jo je začel predsednik Katange, secesionist Moiz Combe, proti njegovemu »plemenu« Hkrati je Sendve pozval svoje ljudi, naj se z orožjem upro Čombeju. Rekel je, da ne razume pasivnega stališča poveljstva OZN do pokola, ki so ga izvedle Čombejeve čete pod vodstvom plačanih enot v Manonu, glavnem mestu države Luabala.

voditelji številnih držav in na njegove izjave o ureditvi mednarodnih odnosov ter pri tem piše, da se v tem jasno zrcali težnja Jugoslavije, da bi uresničili aktivno koeksistenco vseh držav na vseh področjih, da bi zboljšali mednarodno razumevanje in sodelovanje v korist vsega človeštva.

Po mnenju lista je bil sestanek med Kočo Popovićem in Howardom Greenom pomemben dogodek, ne glede na razlike v družbenih in političnih sistemih obeh držav. Ta sestanek je pomenil posebno možnost za plodno izmenjavo mnenj o številnih aktualnih mednarodnih vprašanjih in je na ta način prispeval k zboljšanju odnosov in razumevanja med Kanado in Jugoslavijo.

Predstavniki sekretariata za zunanje zadeve Drago Kunc odgovarja na vprašanja novinarjev Telefoto

Nov protijugoslovanski korak

Beograd, 7. apr. (Tanjug). — Jugoslovanski odpravnik poslov v Tirani Gojko Zdujčić je bil danes povabljen v albansko zunanje ministrstvo, kjer so mu sporočili zahtevo, naj ataše poslaništva Murat Agović zapusti Albanijo zaradi dozdnevne vohunske in sovražne dejavnosti. Predstavniki albanskega zunanjega ministrstva ob tej priložnosti ni z ničimer pojasnil, na čem temeljijo te obdolžitve.

IZJAVA VLADE FLR JUGOSLAVIJE OB OBJAVI »BELE KNJIGE«

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi v tem, da ne kažejo niti najmanj dobre volje, da bi se odnosi med obema državama zboljšali.

Albanska vlada s takšno svojo politiko ne samo skrajno zaostruje odnose med obema sosednjima državama, ampak hkrati zastruplja odnose na Balkanu, ko ovira vse napore za okrepitev miru in ureditev razmer v tem delu sveta.

Najvišji albanski državni in politični voditelji nenehno podarjajo, da je boj proti Jugoslaviji eden najbolj poglavitnih nalog in eno neizpremenljivih načel državne in partijske politike LR Albanije, kar je v očitnem protislovju z njihovimi, občasnimi zagotavljanji, da se v svoji politiki držijo načel miroljubne koeksistence in želijo mednarodno sodelovanje.

Do posebno vznemirljivosti manifestacij sovražne politike albanske vlade do Jugoslavije je prišlo februarja 1961. leta, na IV. kongresu Partije dela Albanije, ki je kot e znano, politična sila na oblasti v Albaniji.

Vlada FLR Jugoslavije navaja v »Beli knjigi« dokumente o sovražni politiki vlade LR Albanije do FLR Jugoslavije, hkrati pa izraža svoje pripravljenost, da se v LR Albanijo vzpostavijo normalne dobre sosedstvene odnose. Da bi to dosegli, bi bilo neobhodno, da se vlada LR Albanije v svojih odnosih z Jugoslavijo drži ustanovne listine OZN kot tudi splošno sprejetih norm obnevanja v odnosih med državami.

Da opust »sovražno« propagando in subverzivno dejavnost proti FLR Jugoslaviji, da ukine diskriminatorne ukrepe in omogoči normalno in neovirano delo jugoslovanskega predstavništva.

Obvestil Eichmanna o točkah, ki je o njih bilo doseženo »obsejstransko in popolno« soglasje glede bodočega ukrepanja v vprašanju Židov na Hrvaškem» med Abromeitom in Crvenokrmom. Prva točka tega sporazuma se glasi: »Izvesti snujo evakuacijo, da bo Hrvaška popolnoma očiščena čistokrvnih židovskih elementov, ne glede na starost, spol in versko pripadnost«. Za zapiranje in pošiljanje Židov v taborišče »urejanja židovskega vprašanja«. Toda še tedaj je Artuković v »saboru« lahko izjavil, da je »NDH z odlično in zdravim posegom odločil tako imenovano židovsko vprašanje«.

Toda še vedno je bilo nekaj Židov svobodnih. Eichmann in Artuković sta hotela, da bi to vprašanje dokončno »rešila«. Zato je Eichmann 1942. iz svojega oddelka v Berlinu poslal v Zagreb specialista za židovsko vprašanje, esesovskega kapetana Franca Abromeita. Njegov prihod so kaj kmalu občutili tisoči Židov. Notranji minister Artuković je pooblastil Filipa Crvenkovića, naj z Abromeitom »neizvorno« državo Hrvaško očisti Židov. Oba zlikovca sta sklenila tudi sporazum o usodi nelikvidiranih Židov. Policijski ataše pri nemškem poslaništvu v Zagrebu, esesovski major Hans Helm, je dostavil ta sporazum Adolfu Eichmannu. Helm je

Tiskovna konferenca v državnem sekretariatu za zunanje zadeve

(Nadaljevanje s 1. strani)

Glede na članek v »Borbi« o nemogočih delovnih pogojih jugoslovanskih diplomatov v CSSR je neki novinar vprašal, kakšne korake namerava napraviti Jugoslavija, da bi zaščitila osebe svojega veleposlaništva v Pragi in konzula v Bratislavi.

Kunc je odgovoril: »Po vrsti brezuspešnih opozoril, intervencij in protestov, v katerih

smo zahtevali od češkoslovaške vlade, naj spremeni takšen odnos, se jugoslovanska vlada seveda ne more sprijazniti s tem, da bi se nadaljeval takšen neenakopraven položaj, in je prisiljena poseči po ukrepih stroge recipročnosti.«

Potem je Drago Kunc sprejel tretjo vseafriško konferenco v Kairu, o kateri je dejal, da je bil to nov in konstruktiven sestanek predstavnikov osvobodjene Afrike in afriških osvobodilnih gibanj na poti uresničevanja njihove akcijske enotnosti in pozitivnega prispevanja k ureditvi preteklih problemov te celine.

»Jugoslavija je pozorno in s simpatijami spremljala delo te konference«, je izjavil Kunc, »o čemer pričata tudi navzočnost opazovalcev SZDL Jugoslavije in poslanica generalnega sekretarja SZDL Aleksandra Rankovića konference. Sklepe konference presojamo kot nov konstruktiven prispevek k afriški enotnosti, ureditvi problemov Afrike in k miru na svetu.«

Kubi grozi invazija

Vojaške priprave kubanskih emigrantov v ZDA

WASHINGTON, 7. aprila (Reuter). Predstavniki State Departmenta je danes izjavil, da ameriška vlada sodi, da je naravno, ker je veliko kubanskih beguncev, v ZDA zainteresiranih, da bi Kuba ponovno dobila svobodo.

Josef Reep je dal to izjavo, ko je odgovarjal na vprašanje novinarjev v zvezi z vestmi, da se kubanski begunci pripravljajo v »tajnih oporiščih« v ZDA in Centralni Ameriki na strmoglavljenje režima Fidela Castra. Reep ni hotel podrobno komentirati vesti, ki jih o tem objavlja tisk, rekel pa je, da je »dobro znano dejstvo, da je več tisoč Kubancev zapustilo »rojo« deželo in iskalo zatočišče v ZDA«.

Izjava predstavnika ameriške vlade smrtja »kot indirektno uradno potrditev vesti o vojaških pripravah kubanskih emigrantov.

Dopisnik »Columb'a Broadcasting System« iz Miami poroča, da je »treba izgovoriti samo eno besedo za invazijo Kube po proticastrovskih silah«, in da so storjene vojaške priprave za »istočasno invazijo in notranji upor«. Po njegovih besedah so bile čete prepeljane v Gvatemalo in

Centralno Ameriko, kjer je okoli 5000 ljudi pripravljanih opraviti ta podvig s pomočjo letal in ladijskih topov.

Ob zaključku redakcije

Sovjetska sindikalna delegacija v Ljubljani

LJUBLJANA, 7. aprila. V domu sindikatov sta podpredsednik republiškega sveta sindikatov Jože Borštnar in član republiškega sveta sindikatov Tone Tribušon sprejeli češkoslovaško delegacijo srednjega sveta sindikatov iz Moskve, ki jo vodi Vasilij Prohorov, sekretar osrednje zveze sindikatov Sovjetske zveze. Sovjetski gostje so v Jugoslavijo od 31. marca in so si razen večjih industrijskih in republiških središč ogledali pri nas danes tudi Novo Velenje. Zanimajo se predvsem za nutranji rast in razvoj podjetij ter za odnos med komuno in gospodarstvom organizacij. Jutri zjutraj bodo odpotovali v Skopje, na kar se bodo vrnili v domovino.

N. L.

Premiera v Mestnem gledališču

LJUBLJANA, 7. aprila (Tanjug). V Mestnem gledališču v Ljubljani je bila nocoj na čast 20-letnice »evolucije« premiera nove domače drame »Ob sedmih pod Tranco«, ki jo napisal novinar in publicist Ivan Grabnar. Drama prikazuje ilegalno dejanje namreč naprednih študentov ljubljanske univerze v dobi fašistične okupacije.

Zastupitev s sladoledom

KOSOVKA MITROVICA 7. aprila (Tanjug). Danes je prišlo v Kosovsko Mitrovico do množične zastupitve s sladoledom, zlasti med učenci mlajših razredov. Zastupitev je bila pod Tranco, ki jo napisal novinar in publicist Ivan Grabnar. Drama prikazuje ilegalno dejanje namreč naprednih študentov ljubljanske univerze v dobi fašistične okupacije.

Deveta partija prekinjena

MOSKVA, 7. aprila (Tanjug). Danes je bila na vrsti deveta partija dvoboja za svetovno prvenstvo v šahu. Po 40 potezah sta Botvnik in Talj »partijo« prekinila v položaju, ki ometa remi čeprav nekateri menijo, da je Botvnik v prednosti.

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Obsodba Južnoafriške unije

Sovjetska zveza je predložila svojo resolucijo o Kongu — Nerečna vplačila v sklad OZN za gospodarsko pomoč Kongu

NEW YORK, 7. aprila (AP). Generalna skupščina OZN je danes sprejela resolucijo, ki zahteva od vlade Južnoafriške unije, naj takoj preneha s »tiranskimi politikami in praksami« v jugozahodni Afriki. Skupščina je sklenila opozoriti Varnostni svet na položaj v tem področju, ki utegne skaliti svetovni mir. Hkrati poziva odbor OZN za jugozahodno Afriko, naj podvzame nujne korake za izboljšanje položaja ob sodelovanju ali brez sodelovanja Južnoafriške unije.

Resolucija zlasti obtožuje južnoafriško vlado zaradi rasne diskriminacije na ozemlju jugozahodne Afrike ter zaradi strahovanja prebivalstva in

uporabe oborožene sile pri izvajanju njene politike. Za resolucijo je glasovalo 83 držav, med njimi tudi Jugoslavija. Osem delegacij se je vzdržalo glasovanja, in sicer: Avstralija, Belgija, Velika Britanija, Francija, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska in Španija. Šest delegacij ni bilo navzočih.

Potem ko je Generalna skupščina sprejela resolucijo o jugozahodni Afriki, je govoril kubanski minister Raul Roa o Kongu. Izjavil je, da sta za tragične dogodke v deželi odgovorna OZN in njen generalni sekretar Hammarskjöld. Zahteval je takojšen umik belgijske osebja in pozval združene narode, naj ne dovolijo razkosanja kongoške republike. Roa je obtožil ZDA za dogodke v Kongu, posebno zaradi oboroževanja upornikov, in obsojil sklepe konference v Tananarivu.

Nepalski delegat je izjavil, da je upanje v boju čnost Konga v prenehanju vsake vojaške

intervencije v tej deželi in v takojšnjem umiku vseh belgijskih čet.

Biroju Generalne skupščine OZN je bila danes predložena tretja resolucija o Kongu. Sovjetska zveza naglašava v svoji resoluciji, da ni moč trpeti nobene akcije, ki bi bila usmerjena na kršitev enotnosti, politične neodvisnosti in ozemeljske neokrnjenosti Konga, in zahteva sklicanje kongoškega parlamenta v 21 dneh. Resolucija nadalje predlaga, naj poveljstvo sil OZN jamči varnost članom kongoškega parlamenta.

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je pozval države članice OZN, naj prispevajo v sklad za gospodarsko pomoč Kongu. V svojem poročilu je navedel, da je od predvidenih 100 milijonov bilo do 6. aprila na razpolago samo blizu 19 milijonov dolarjev.

Razgovori Kennedy-Macmillan

Washington, 7. aprila (USIS).

Predsednik Kennedy in premier Macmillan sta na današnji sedenjski razpravi v Berlinu, Laosu, jugovzhodni Aziji, razorožitvi in ženevskih pogajanjih o prepovedi jedrskih poskusov. Predstavniki za tisk Bele hiše je izjavil, da sta državniika obravnavala ameriško-britanska stališča o teh vprašanjih. Jutri bosta Kennedy in Macmillan razgovore nadaljevala.

PRED PROCESOM V JERUZALEMU

Likvidacija Židov v bivši »NDH«

Dokumenti o sodelovanju med Eichmannom in Artukovićem — Tri faze likvidacije Židov na ustaškem ozemlju

BEOGRAD, 7. apr. (Tanjug). Kakor se je zvedelo, bodo pristojni jugoslovanski organi dostavili izraelskim oblastem v Jeruzalemu, kjer bodo sodili vojnemu zločincu Adolfu Eichmannu, nekatere dokumente, ki osvetljujejo dejavnost njegovega »oddelka« za židovska vprašanja na področju tako imenovane »neodvisne države Hrvaške«. V teh dokumentih je govora o tem, kako so pošiljali v taborišča Žide, ki so prestopili v katoliško vero, a so jih obtožili komunistične dejavnosti.

Tudi dokumenti, ki so jih že doslej dostavili — nad 40 — zelo jasno pričajo o hudih zločinih ter o povezanosti Eichmannovega aparata in ustaške policije, ki jo je vodil vojni zločinec Andrija Artuković. Paveličev notranji minister.

Eichmannovi ljudje so našli v ustaških svojih najzvestejše sodelavce za izvajanje rasističnih akcij, zlasti proti Židom. Artukovića ustaška policija je bila na podlagi posebnega naloga iz Berlina pooblaščenca da opravi vse posle eksekucijske narave. Danes je moč ugotoviti tri faze »urejanja židovskega vprašanja« v »neodvisni« državi Hrvaški.

Že prve dni po ustanovitvi Paveličeve države so začeli

najprej zakonsko, potem pa tudi s praktičnimi ukrepi likvidirati Žide. Komaj 20 dni po ustanovitvi »NDH« — 30. aprila — je Pavelič izdal zakon o »rasni pripadnosti«, ki določa, koga je imeti za Žida in Cigana. Istega dne je bil objavljen zakon o »zaščiti arijske rase in časti hrvaškega naroda«. Ta zakon je prepovedoval zakonske zveze Židov z ljudmi arijskega porekla. Malo pozneje je Artuković na podlagi zakona podpisal uredbu o »prelovi zaposlovanja žensk v nearijskih družinah«. Potem so sledile praktične uredbe in navodila o prijavljanju in odvzemanju židovskega imetja, o prepovedi prikrivanja njihovih premoženja, prepovedi gi-

banja, o nošenju znakov; o spremembi židovskih imen in podobno.

Vsi ti zakoni in ukazi skupaj s prvimi fizičnimi likvidacijami in pošiljanjem v taborišča so pomenili samo prvo fazo »urejanja židovskega vprašanja«. Toda še tedaj je Artuković v »saboru« lahko izjavil, da je »NDH z odlično in zdravim posegom odločil tako imenovano židovsko vprašanje«.

Potem ko so praktično uveljavili ta sporazum, so prišli na vrsto tudi »častni ariji«, mešanci in polžidje. Eichmann je vztrajno vse dokler ni bil likvidiran zadnji Žid, pošiljal uredbe in navodila, ki so jih dosledno izpolnjevali. Njegov oddelek so redno obveščali o poteku vsake protijidovske akcije. Tako je v nekem poročilu nemškega poslanika v Zagrebu Kascheja rečeno: »Priprave za novo židovsko akcijo na Hrvaškem bodo končane konec tega tedna. Transporte zanje organizirajo po okrajih v manjših skupinah po 20 do 150 ljudi, ker ni ustreznih taborišč za koncentracijo vseh Židov. Ta akcija bo zajela približno 2.000 Židov. Prosim da o tem obvestite glavno upravo varnosti rajha SS-majorja Eichmanna.«

Praški diplomatski protokol

Poslopje veleposlaništva FLR v Pragi je pod nadzorstvom »Nadzorstvo« pa dejansko ni pravi izraz, ker je v tem zapadeno naglo zasledovanje, diskretno opazovanje, nevidno nadzorovanje prihodov in odhodov. Eufemistično deluje beseda »nadzorstvo«, kadar naj označi osvetljevanje poslopja veleposlaništva z reflektorji s sosednjih hiš, ustavljanje državljanov, ki prihajajo po uradnem opravku, legitimiranje in izpraševanje, kam gredo in zakaj, zasliševanje otrok uslužbencev veleposlaništva (ki jim za vsako izjavljeno obvestilo o življenju in odnosih v poslopju dajejo majhna darila), vzemiranje po telefonu v vsakem času podnevi in ponoči (ko pa dežurni uslužbenec dvigne slušalko, se navadno kdo oglasi s kako nedostojno pripombo), izključevanje telefonskih zvez, metanje kamenja na dvorišče veleposlaništva, javno zasledovanje njegovih uslužbencev in legitimiranje brez poviš — itd., itd.

V Pragi uporabljajo zdaj proti našemu diplomatskemu predstavništvu in njegovemu osebju prave albanske metode: očitne, vsiljive, nekulturne, izsiljive. Organi državne varnosti CSSR si ne samo sistematično prizadevajo ovirati delo veleposlaništva v Pragi (in generalnega konzulata v Bratislavi), ampak si prav tako sistematično prizadevajo žaliti in poročati škandale.

V zadnjih dveh, treh mesecih lanskega leta, zlasti pa po izjavi 81 partij v Moskvi, ter v prvih mesecih tega leta so metodniško šikanirali uslužbence našega veleposlaništva in delali škodo na njihovem osebnem premoženju.

Grobo, očitno zasledovanje na ulici (peš in z avtomobilom) vseh udeležencev našega veleposlaništva, tudi samega šefa naše diplomatske misije, povzročanje incidentov in ogrožanje osebne varnosti posameznikov — tega vsekakor ni moč imenovati »nadzorstvo«. Da pa ne gre za hudobije posameznikov, ampak za »splošni duševni« do Jugoslovancev, kažejo pogostni izpadi in njihov osnovni namen: izžigati, žaliti, kompromitirati.

Večkrat so nasilno odprli in pregledali avtomobile jugoslovanskih diplomatov, odstranili posamezne dele, predrlili gume, razbili stekla, od zunaj pa avtomobile izpraskali, napisali nanje razne nedostojnosti in jih mazali.

Stalinistični protokol je bil že enkrat v veljavi v Pragi — leta 1951 — zaradi česar so se češkoslovaški funkcionarji ponašali opravičevalci, apelirali, naj bi pozabili, kar je bilo, in prisegli, da se kaj takega ne bo več ponovilo.

Kot vidimo, pa se ponavlja. Vsiljivost in brezobzirnost varnostnih organov je dosegla stopnjo kot v informbirojevskih časih. Jugoslovanske proteste zavračajo ali pa nanje sploh ne odgovarjajo. Zadnja intervencija v zunanjem ministertvu prav tako ni nič zalegla. Provokacije se nadaljujejo.

Težko je reči, kam vse to pelje. Vsekakor vlada CSSR kaže, da z obravnavanjem jugoslovanskega diplomatskega in konzularnega predstavništva — obravnavanjem, ki mu z izjemo albanske prakse ni primere na svetu in ki je v očitnem nasprotju z izrazitimi željami o razvijanju dobrih meddržavnih odnosov — hote in sistematično zaostruje odnose z Jugoslavijo.

Samo vlada CSSR bo odgovorna za posledice.

K T